



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP. 410.007.02.2021

Pan Marek Froelich
Prezes Zarządu Izby Rolniczej w Opolu
Izba Rolnicza w Opolu
ul. Północna 2; 45-805 Opole

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/091 - Wykorzystanie środków publicznych na działalność izb rolniczych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Izba Rolnicza w Opolu ¹ , ul. Północna 2, 45-805 Opole
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Froelich, Prezes Izby Rolniczej ² , od dnia 3 września 2019 r. ³ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Herbert Czaja, Prezes Izby Rolniczej, od 9 lipca 2015 r. ⁴
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja i wykonywanie ustawowych oraz zleconych zadań przez izbę rolniczą 2. Współdziałanie izby rolniczej z organami publicznymi oraz z innymi podmiotami w zakresie realizacji ustawowych zadań lub zleconych innymi ustawami 3. Gospodarka finansowa oraz wykorzystanie majątku izby rolniczej
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Wojciech Jarzyna, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/41/2021 z 20 kwietnia 2021 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2)</p>

¹ Dalej: Izba lub IR w Opolu.

² Dalej: Prezes Izby.

³ Powołany uchwałą Nr 6/2019 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 3 września 2019 r. w sprawie dokonania wyboru Zarządu Izby Rolniczej w Opolu.

⁴ Powołany uchwałą Nr 8/2015 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 9 lipca 2015 r. w sprawie dokonania wyboru Zarządu Izby Rolniczej w Opolu.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Izba realizowała siedemnaście z dziewiętnastu działań wskazanych w ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych⁷. Obejmowały one m.in.: sporządzanie analiz, ocen, opinii i wniosków z zakresu produkcji rolnej przedstawianych organom administracji rządowej i samorządowej; doradztwo w zakresie działalności rolniczej, wiejskiego gospodarstwa domowego oraz uzyskiwania przez rolników dodatkowych dochodów, a także podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w rolnictwie.

W latach 2018-2020 Izba otrzymała do zaopiniowania i zaopiniowała łącznie 177 projektów aktów prawa miejscowego dotyczących zagospodarowania przestrzennego lub zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. 22 opinie zostały jednak wydane po terminach wskazanych w obowiązujących przepisach lub pismach kierowanych przez wnioskodawców. W ww. okresie Izba współpracowała z przedstawicielami wielu organizacji zarówno na szczeblu krajowym, jak i wojewódzkim⁸, jak też uczestniczyła w realizacji projektów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej. Tematyka tych projektów była zbieżna z zadaniami statutowymi Izby. W organizowanych przez Izbę szkoleniach i konferencjach, mających na celu podniesienie kwalifikacji osób zatrudnionych w rolnictwie, wzięło udział łącznie 1 715 osób.

W związku z pandemią COVID-19 Izba, z własnej inicjatywy oraz w związku ze zgłoszeniami rolników z terenu województwa opolskiego, samodzielnie oraz w ramach współpracy z Krajową Radą Izb Rolniczych⁹ podejmowała działania dotyczące m.in. wsparcia dla producentów rolnych poszkodowanych przez COVID-19; przyznania zasiłku dla rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19, jak też dofinansowania zakupu komputera dla dziecka z rodziny rolniczej.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia natomiast gospodarkę finansową Izby. W dokumentacji księgowej stwierdzono liczne nieprawidłowości, polegające m.in. na nieprzestrzeganiu wymogów wynikających z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰ oraz wewnętrznej procedury obiegu dokumentów księgowych. W Izbie prowadzono księgi rachunkowe w sposób błędny¹¹, miały miejsce przypadki ponoszenia kosztów bez odpowiedniej weryfikacji dokumentów stanowiących podstawę ich zapłaty, jak też akceptowano do ujęcia w księgach rachunkowych niekompletnie opisane dowody księgowe. Stwierdzono również rozbieżności w zapisach systemu księgowego z danymi zawartymi w dokumentach księgowych¹², a w 2018 r. wystąpiły przypadki podwójnego wprowadzania tych samych faktur do systemu księgowo-finansowego. Kontrola NIK ujawniła także poniesienie wydatku niezwiązanego z kosztami operacyjnymi Izby, polegającego na zapłacie grzywny za mandat karny wystawiony na byłego Prezesa Izby¹³.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1027.

⁸ M.in. z Krajową Radą Izb Rolniczych, Opolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Łosiowie, w organizowanych przez Izbę spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele m.in. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Opolu, Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Opolu, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu, Politechniki Opolskiej, Kół Łowickich działających na terenie Opolszczyzny, Lasów Państwowych, powiatowymi lekarzami weterynarii, przedstawicielami samorządu województwa oraz lokalnych samorządów z obszaru powiatów województwa opolskiego.

⁹ Dalej: KRIR.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 217.

¹¹ W rozumieniu art. 24 ust. 3 ustawy o rachunkowości.

¹² Dotyczące dat i numerów faktur.

¹³ Za niewskazanie osoby kierującej samochodem służbowym w dniu, w którym jedynym dysponentem ww. samochodu był były Prezes Izby.

Kontrolowana jednostka, pomimo takiego obowiązku, nie przekazywała również Wojewodzie Opolskiemu rocznych sprawozdań z działalności statutowej, a w sprawozdaniach do Głównego Urzędu Statystycznego¹⁴ podawała błędne dane i nie ujawniła przychodów pozyskanych z funduszy europejskich.

Jeszcze w trakcie kontroli NIK, Prezes Izby podjął decyzje o wszczęciu szeregu działań naprawczych w odniesieniu do wskazanych przez NIK nieprawidłowości. Wprowadzono m.in. instrukcję kontroli dokumentów księgowych, procedurę w sprawie obiegu dokumentów oraz wydawania opinii o projektach prawa miejscowego dotyczących rolnictwa, Zarząd Izby wydał uchwałę w sprawie zatwierdzenia Instrukcji Kontroli Dokumentów Finansowo-Księgowych Izby, mającą uaktualnić obiekt dokumentów księgowych oraz wzmocnić nadzór nad pracą księgowości.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Organizacja i wykonywanie ustawowych oraz zleconych zadań przez izbę rolniczą

1. Zasady organizacji oraz gospodarki finansowej i majątkowej Izby

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Izbie obowiązywały dwa Statuty¹⁶ Zmiany wprowadzone w statucie uchwalonym w 2020 r., w porównaniu do statutu z 2003 r., dotyczyły wyłącznie możliwości funkcjonowania organów Izby przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Oba te dokumenty zawierały wszystkie elementy określone w art. 8 ust. 2 ustawy o izbach rolniczych. Określono w nich strukturę organizacyjną Izby, ze wskazaniem województwa opolskiego, jako terenu jej działania oraz Opola, jako siedziby Izby. Wskazywały one również zakres zadań statutowych Izby oraz jej organy (Walne Zgromadzenie, Komisję rewizyjną, Zarząd i Rady powiatowe Izby). Liczba członków Rad powiatowych wynosiła: na koniec 2018 r. – 121 osób, na koniec 2019 r., a 2020 r. – 116 osób. Izba nie dysponowała informacjami dotyczącymi liczby jej członków w podziale na grupy wskazane w art. 1 ust. 2 ustawy o izbach rolniczych (tj. osoby fizyczne i prawne będące podatnikami podatku rolnego, osoby fizyczne będące podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych i osoby prawne będące podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych z działów specjalnych produkcji rolnej oraz członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych posiadający w tych spółdzielniach wkłady gruntowe).

(akta kontroli str. 21-51, 1124)

W wyniku wyborów przeprowadzonych 28 lipca 2019 r. w województwie opolskim wybrano 114 Delegatów¹⁷ VI Kadencji Izby Rolniczej w 11 radach powiatowych (w 12 okręgach wybory nie odbyły się z powodu braków kandydatów, w 48 okręgach nie odbyło się głosowanie¹⁸, głosowanie odbyło się w 11 okręgach wyborczych, tj. w 15,49% okręgów). Prezes Izby wyjaśnił, że w związku z wyborami podjęto

¹⁴ Sprawozdania SOF-4s za lata 2018 i 2020.

¹⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁶ Statut Izby Rolniczej w Opolu uchwalony na Walnym Zgromadzeniu Delegatów Izby Rolniczej w Opolu 17 stycznia 2003 r. oraz Statut Izby Rolniczej w Opolu uchwalony na Walnym Zgromadzeniu Delegatów Izby Rolniczej w Opolu 5 listopada 2020 r.

¹⁷ Na możliwych do wybrania 127.

¹⁸ W przypadkach okręgów, w których miejsc było tyle ilu kandydatów lub gdy w dwumandatowych okręgach był tylko jeden kandydat.

szereg działań informacyjno-promocyjnych, zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i krajowym, w tym m.in. poprzez umieszczenie pełnych informacji o wyborach na stronach internetowych KRIR oraz na stronach wojewódzkich Izb, kolportaż przekazanych przez KRIR plakatów informujących o wyborach¹⁹ oraz zlecenie publikacji artykułów, audycji i wywiadów informujących o terminie wyborów do Izby²⁰. Prezes Izby wyjaśnił również, że *Biuro Izby dokonało analizy frekwencji wyborczej, która w województwie opolskim wyniosła 4,08%, nie zostały jednak wysunięte jednoznacznej odpowiedzi. Jedną z przyczyn niskiej frekwencji może stanowić fakt, że znaczna liczba osób uprawnionych do głosowania, którymi zgodnie z mocą ustawy są wszystkie osoby będące podatnikami podatku rolnego i będące w posiadaniu gospodarstwa rolnego²¹ lub płatnikami podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej oraz członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, o ile w tych spółdzielniach posiadają wkłady gruntowe, nie jest zainteresowana działalnością samorządu rolniczego, ponieważ rolnictwo nie stanowi ich źródła utrzymania lub z rolnictwem niewiele mają do czynienia.* Prezes Izby wskazał, że na niską frekwencję wpływ miał również brak, w niektórych przypadkach, aktualnych list osób uprawnionych do głosowania oraz kwestionowanie kompetencji Izby przez niektóre środowiska rolnicze. Prezes Izby wyjaśnił też, że *Izba nie poniosła żadnych kosztów na rzecz działań promocyjno-informacyjnych związanych z wyborami.*

(akta kontroli str. 52, 66, 130-131)

Postanowienia statutowe określały zasady zarządzania finansami przez Izbę, ze wskazaniem, że prowadzi ona gospodarkę finansową na podstawie budżetu (planu finansowego) uchwalanego przez Walne Zgromadzenie na dany rok kalendarzowy, a za prawidłową gospodarkę finansową Izby odpowiada Zarząd. W statutach zastrzeżono, że wydatki objęte planem nie mogą przekroczyć dochodów, a suma pożyczek i kredytów krótkoterminowych nie może przekroczyć 20% wydatków planowanych na dany rok. W postanowieniach statutów wskazano również, że Izba prowadzi gospodarkę finansową, rachunkowość i sprawozdawczość zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zasady gospodarki finansowej i majątkowej Izby, opisane w jej statutach, były zgodne z ustawą o izbach rolniczych²². W Regulaminie Komisji rewizyjnej²³ wskazano, że do zadań tego organu należy m.in. badanie stanu majątkowego Izby oraz kontrola działalności Izby, podejmowanie uchwał w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania rocznego sprawozdania finansowego oraz badanie efektywności działalności ekonomicznej Izby.

(akta kontroli str. 21-46, 104-105, 127-129, 131)

W statutach wskazano²⁴, że poza zadaniami statutowymi, Izba może wykonywać: a/ zadania zlecone z zakresu administracji rządowej przekazane ustawami lub na podstawie porozumień zawartych z właściwymi organami administracji rządowej oraz b/ zadania własne jednostek samorządu terytorialnego przekazane w drodze porozumienia przez organy samorządu terytorialnego po zapewnieniu przez administrację rządową lub samorządową koniecznych środków finansowych.

¹⁹ M.in. do Urzędów Gmin, sołtysów, delegatów Izby.

²⁰ M.in. w Polskie Radio Regionalne Rozgłośnia w Opolu „Radio Opole” S.A., Telewizja Polska S.A. Oddział w Opolu.

²¹ O łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy.

²² W regulaminach pracy poszczególnych organów Izby nie opisano szczegółowych zasad gospodarki finansowej i majątkowej.

²³ Przyjętym Uchwałą nr 8 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 20 grudnia 1996 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Komisji Rewizyjnej oraz zmienionym treścią Uchwały nr 5/2020 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 5 listopada 2020 r.

²⁴ § 15 Statutu.

Regulaminy pracy poszczególnych organów Izby nie określały szczegółowych zasad realizacji takich zadań.

(akta kontroli str. 21-46, 104-105, 121-123)

W statutach wskazano, że Rady powiatowe Izby pełnią rolę opiniodawczo-doradczą wobec Walnego Zgromadzenia i Zarządu Izby, działając na obszarze powiatów. Poza zadaniami Rad powiatowych, określonymi w art. 22a ust. 3 ustawy o izbach rolniczych, przypisano im również zadania dotyczące: zgłaszania i wspierania inicjatyw na rzecz edukacji i doradztwa rolniczego; podnoszenia kwalifikacji osób pracujących w rolnictwie w danym powiecie; zgłaszania i wspierania inicjatyw na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich; dbałości o poprawę stanu środowiska naturalnego powiatu, a także zgłaszania inicjatyw w celu rozwiązywania lokalnych problemów rolnictwa. Postanowienia statutów nie określały szczegółowych zasad wydatkowania środków publicznych przez Rady powiatowe i sposobu ich rozliczania. Powyższe nie zostało również określone w obowiązujących w okresie objętym kontrolą Regulaminach Pracy Rad Powiatowych²⁵.

(akta kontroli str. 21-46, 104-105, 121-123)

W statutach wskazano, że w skład Komisji rewizyjnej wchodzi pięć osób wybranych przez Walne Zgromadzenie spośród członków Izby²⁶, z zastrzeżeniem, że członek Komisji rewizyjnej nie może być jednocześnie członkiem Zarządu. Do zadań tego organu należała m.in. kontrola działalności finansowej Izby oraz podejmowanie uchwał w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania rocznego sprawozdania finansowego. W skład Komisji rewizyjnej, w okresie objętym kontrolą, nie wchodziły osoby powołane do Zarządu Izby.

(akta kontroli str. 21-51)

Skład Komisji Rewizyjnej w okresie objętym kontrolą był zgodny z postanowieniami ustawy o izbach rolniczych oraz statutów. W okresie objętym kontrolą członkowie Komisji Rewizyjnej obradowali 7 maja 2018 r., 6 listopada 2018 r., 7 maja 2019 r., 4 listopada 2019 r., 3 czerwca 2020 r., 10 listopada 2020 r., co było zgodne z regulaminem Komisji rewizyjnej²⁷. Komisja rewizyjna przeanalizowała przychody i wydatki Izby, pozytywnie oceniła wykonanie budżetu Izby za lata 2018-2019 oraz za 10 miesięcy 2020 r., nie stwierdzając nieprawidłowości w tym obszarze. Ze sprawozdań z działalności tego organu nie wynikało, że przeprowadzał on szczegółowe kontrole wykorzystania majątku Izby. Prezes Izby wyjaśnił, że *kontrola działalności finansowej Izby sprawowana była przez członków Komisji rewizyjnej na bieżąco, w sposób ciągły. Komisji rewizyjnej przedstawiane są bieżące informacje o stanie finansów Izby*. Przewodniczący Komisji rewizyjnej wyjaśnił, że komisja ta kontrolowała wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia dwuetapowo, w pierwszej kolejności weryfikując założenia i wyliczenia przyjęte do opracowania wstępnych budżetów, następnie sprawdzając sprawozdanie finansowe za dany rok, tj. faktyczne wykonanie przyjętych założeń. Komisja rewizyjna, w okresie objętym kontrolą, nie podejmowała uchwał w sprawie wyboru firmy audytorskiej do badania rocznego sprawozdania finansowego.

(akta kontroli str. 131, 137-144, 146-147, 913-914)

W okresie objętym kontrolą, Zarząd realizował zadania związane z zarządzaniem majątkiem i finansami Izby, w tym m.in. poprzez opracowywanie projektów planów finansowych Izby, przedstawianie Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia

²⁵ Przyjętych Uchwałami Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu NR 7/2011 z 12 maja 2011 r. oraz Nr 7/2020 z 5 listopada 2020 r.

²⁶ Na czteroletnią kadencję.

²⁷ Tj. nie rzadziej niż dwa razy w roku.

rocznych sprawozdań z działalności statutowej i finansowej, podejmowanie uchwał w sprawach zaciągania kredytów i innych zobowiązań finansowych, jak też ustalanie wynagrodzeń dyrektora biura Izby.

(akta kontroli str. 131, 148-460)

2. Wykonywanie zadań związanych z rozwiązywaniem problemów rolnictwa i reprezentowaniem interesów zrzeszonych podmiotów, w tym w warunkach pandemii COVID-19

W okresie objętym kontrolą, w Izbie nie opracowywano rocznych planów działalności.

(akta kontroli str. 461)

W okresie objętym kontrolą Izba realizowała siedemnaście z dziewiętnastu wskazanych w ustawie o izbach rolniczych działań. Należały do nich m.in.:

a/ sporządzanie analiz, ocen, opinii i wniosków z zakresu produkcji rolnej przedstawianych organom administracji rządowej i samorządowej²⁸, które dotyczyły m.in.: szacowania skutków suszy, oszacowania szkód łowieckich, ograniczania plagi gryzoni, zmiany wysokości podatku VAT w skupach płodów rolnych, pomocy dla producentów ziemniaków, potrzeby wybudowania dodatkowej stacji pomiarowej do monitorowania i określania poziomu suszy, wydłużenia okresu polowań na gęsi zbożowe i białoczelne, określenia ogólnej powierzchni przeznaczonej pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa opolskiego;

b/ występowanie do organów administracji rządowej w województwie opolskim i organów samorządu terytorialnego z inicjatywami w zakresie regulacji prawnych dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych oraz opiniowanie projektów tych przepisów²⁹, które dotyczyły m.in. poparcia wybudowania stacji pomiarowej do monitorowania i określania poziomu suszy ze wskazaniem terenu w okolicy Elektrowni Opole, uruchomienia komisji ds. szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej spowodowanych skutkami niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, konsultacji projektu planu przeciwdziałania suszy, wniosku o interwencję w sprawie zakazu wjazdu ciągników rolniczych na obwodnice dużych miast i wystąpienia plagi gryzoni na terenie województwa opolskiego, poparcia przekształcenia suchego zbiornika przeciwpowodziowego w miejscowości Włodzienin na zbiornik mokry, przeprowadzenia kontroli wśród dzierżawców w celu weryfikacji spełniania warunków umowy dzierżawy gruntów wdzierżawionych przez KOWR;

c/ prowadzenie działań na rzecz tworzenia rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu płodów rolnych i produktów rolnych, które dotyczyły m.in. promocji spożycia mięsa wieprzowego w trakcie Pikniku Wieprzowego 14 czerwca 2018 r., umożliwienia lokalnym producentom prowadzenia degustacji i sprzedaży bezpośredniej podczas organizowanych przez Izbę konferencji, promocji produktów rolniczych w trakcie konferencji „Proste zasady – unikalne korzyści – czyli sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych”³⁰; celem ww. konferencji było m.in. przekazanie rolnikom informacji o zorganizowaniu krótkiego łańcucha dostaw żywności w oparciu o rolniczy handel detaliczny, mający pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich oraz promocja rolniczego handlu detalicznego, jako elementu umożliwiającego pozyskanie dodatkowego źródła dochodów dla rolników;

d/ doradztwo w zakresie działalności rolniczej, wiejskiego gospodarstwa domowego oraz uzyskiwania przez rolników dodatkowych dochodów, które dotyczyło m.in.

²⁸ Sporządzono 71 tego typu dokumentów.

²⁹ W Izbie przygotowano 22 tego typu inicjatywy.

³⁰ W dniach 11-12 czerwca 2019 r.

bezpłatnych porad prawnych dla rolników³¹, doradztwa w zakresie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich³², Kodeksu Dobrej Praktyki Rolnej, pomocy krajowej (np. stacjonarne i telefoniczne doradztwo w wypełnianiu wniosków o płatności bezpośrednio, pomocy *de minimis* na materiał siewny, zwrotu akcyzy zawartej w cenie oleju napędowego używanego do produkcji rolnej, naborów na różne działania PROW); doradztwo w zakresie działalności rolniczej dotyczyło również współpracy z Centralnym Ośrodkiem Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej – Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Głubczycach oraz informacji przekazywanych w trakcie prowadzonych przez Izbę szkoleń i konferencji;

e/ podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w rolnictwie: w 2018 r. Izba przeprowadziła 20 szkoleń i konferencji, w 2019 r. – sześć, w 2020 r. – siedem.; w 2018 r. przeprowadzono szkolenia m.in. z obsługi aplikacji e-WniosekPlus, dotyczące zasad przewozu nawozu na bazie azotanów powyżej 1 000 kg zgodnie z przepisami umowy ADR, zasad szacowania szkód łowieckich, zasad uboju zwierząt w gospodarstwie domowym na użytek własny, zasad bioasekuracji w odniesieniu do ASF; w sumie w 2018 r. w szkoleniach i konferencjach podnoszących wiedzę i kwalifikacje osób zatrudnionych w rolnictwie wzięło udział 819 osób; w 2019 r. Izba przeprowadziła dwa szkolenia (z obsługi aplikacji e-WniosekPlus oraz „Program Azotanowy”) oraz zrealizowała cztery konferencje („Proste zasady – unikalne korzyści – czyli sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych”, „Akademia krzemu – zapobieganie skutkom suszy”, dwie konferencje o zagrożeniach spowodowanych przez ASF), w których uczestniczyło 397 osób.; w 2020 r. odbyły się trzy szkolenia („Odpady w gospodarstwie rolnym”, „Susza – zagrożenia dla upraw rolniczych” oraz z zasad uboju zwierząt w gospodarstwie na użytek własny) oraz cztery konferencje („Odpady w gospodarstwie rolnym”, „Stop ASF”, „Probiotekologia w uprawach, chowie i hodowli, ochronie środowiska, gospodarstwie domowym, zdrowiu człowieka”, „Być Kobieta – wyzwania nowoczesnej rolniczki”), w których uczestniczyło 499 osób; łącznie w szkoleniach i konferencjach w latach 2018-2020 uczestniczyło 1 715 osób;

f/ kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki i rzetelnego postępowania w działalności rolniczej – w latach objętych kontrolą przedstawiciel Izby brał udział w pracach Rady ds. Kobiet i Rodzin z Obszarów Wiejskich przy KRIR, w latach 2018-2019 zrealizowane przez Izbę szkolenia z zakresu Programu Azotanowego (mającego na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu) obejmowały swoją tematyką kształtowanie zasad etycznego i rzetelnego postępowania w działalności rolniczej.

(akta kontroli str. 471-572)

W latach 2018-2020, Izba nie realizowała dwóch zadań³³, które dotyczyły: a/ prowadzenia analiz kosztów i opłacalności produkcji rolnej, gdyż, jak wyjaśnił Prezes Izby, we wcześniejszych latach Izba prowadziła analizy kosztów i opłacalności produkcji rolnej, jednak w latach objętych kontrolą, ze względu na brak zainteresowania zestawieniami ze strony rolników, Izba korzystała z kalkulacji dostępnych na stronach internetowych np. Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Łosiowie czy Głównego Urzędu Statystycznego; b/ przyznawania tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa (z powodu braku odpowiednich narzędzi niezbędnych do wykonania zadania dotyczącego przyznawania tytułów kwalifikacyjnych).

(akta kontroli str. 474-475)

³¹ Porady nie były ewidencjonowane przez Biuro Izby.

³² Dalej: PROW.

³³ Z dwunastu wskazanych w ustawie o izbach rolniczych.

Izba w okresie objętym kontrolą współpracowała z KRIR – jak wyjaśniła Dyrektor Biura Izby, *za pośrednictwem KRIR braliśmy udział m.in. w piknikach z funduszu promocji KRIR, promujących produkty rolnicze. Członkowie Izby brali również udział w licznych konferencjach organizowanych przez KRIR. Prezesi Izb Wojewódzkich cyklicznie spotykają się z Zarządem KRIR. Izba przekazywała do KRIR liczne problemy do rozwiązania dotyczące spraw rolniczych, np. związanych z problemem suszy lub plagi gryzoni.*

(akta kontroli str. 1125)

Radca prawny Izby oświadczył, że w okresie objętym kontrolą, poza bieżącą obsługą prawną organów Izby, udzielał porad prawnych rolnikom z obszaru działalności Izby wskazując, że *Porad udzielam zarówno w trakcie spotkań z rolnikami w biurze Izby, jak i telefonicznie w dni robocze. Średnio tygodniowo udzielanych jest od pięciu do dziesięciu porad, z różnych dziedzin prawa związanych z rolnictwem, w szczególności dotyczących szkód łowieckich, obrotu ziemią rolną, ubezpieczenia społecznego rolników. Nie prowadzę imiennego wykazu udzielonych porad z uwagi na potrzebę zachowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego, za udzielanie porad prawnych w opisanym zakresie nie pobieram od rolników wynagrodzenia.*

(akta kontroli str. 1126)

W związku z pandemią COVID-19 Izba z własnej inicjatywy oraz w związku ze zgłoszeniami rolników z terenu województwa opolskiego podejmowała samodzielnie oraz poprzez współpracę z KRIR, działania dotyczące m.in.: a/ wsparcia dla producentów rolnych poszkodowanych przez COVID-19; b/ uwzględnienia producentów ziemniaków w naborze wniosków pn. „Pomoc dla rolników szczególnie dotkniętych kryzysem COVID-19”; c/ pomocy, z jakiej mogą skorzystać rolnicy, prowadzący gospodarstwo rodzinne w ramach tzw. tarczy antykryzysowej w związku z wprowadzeniem stanu epidemii oraz zasad korzystania z oferowanego wsparcia w trudnej sytuacji ekonomicznej spowodowanej epidemią; d/ zasiłku dla rolnika i domownika z tytułu objęcia obowiązkową kwarantanną, nadzorem epidemiologicznym lub hospitalizacją w związku z COVID-19; e/ dofinansowania zakupu komputera dla dziecka z rodziny rolniczej.

Prezes Izby wyjaśnił ponadto, że *Walne Zgromadzenie wprowadziło zmiany w regulaminie, Statucie oraz trybie pracy Zarządu, umożliwiające podejmowanie uchwał przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Zatwierdzono również możliwość przeprowadzania posiedzeń Walnego Zgromadzenia przy pomocy środków komunikacji zdalnej oraz uchwalono zmiany w regulaminach Komisji Rewizyjnej i Komisji Budżetowej, Walnego Zgromadzenia, Rad Powiatowych Izby oraz Zarządu. W celu możliwości bezpośredniego kontaktu przedstawiciele Izby z rolnikami oraz przedstawicielami organizacji rolniczych Izba dokonała zakupu środków do dezynfekcji, rękawiczek oraz maseczek ochronnych.*

(akta kontroli str. 131-133)

W okresie objętym kontrolą Izba otrzymała z urzędów gmin z terenu województwa opolskiego, do zaopiniowania, 117 projektów aktów prawa miejscowego dotyczących zagospodarowania przestrzennego lub zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Izba zaopiniowała wszystkie te projekty. We wrześniu 2019 r. Izba przekazała Wojewodzie Opolskiemu listę delegatów Izby wyznaczonych do pracy w poszczególnych komisjach gminnych, w celu aktualizacji składu osobowego Komisji Wojewody ds. szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, spowodowanych skutkami niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Prezes Izby wyjaśnił, że Izba wniosła uwagi do zaopiniowanych aktów prawa miejscowego, przedstawiając m.in.: a/ negatywną opinię dotyczącą projektu miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego gminy Strzelce Opolskie dla wsi Jędrynie, gdzie przyczyną wydania takiej opinii był plan przekształcenia gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową jednorodziną, co mogło stwarzać problemy w prowadzeniu dalszej działalności rolniczej na danym terenie, w szczególności z przeprowadzaniem zabiegów środkami ochrony roślin, nawożeniem pól nawozami naturalnymi oraz prowadzeniem prac polowych w godzinach nocnych w sezonie zbiorów i spiętrzania innych prac polowych; b/ negatywną opinię dotyczącą projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Ciepiewice w Gminie Dąbrowa, w którym to przypadku Izba wskazała na brak uwzględnienia możliwości rozwoju wsi Ciepiewice w kierunku rolniczym poprzez zmniejszenie zabudowy zagrodowej, ograniczenie prowadzenia intensywnej produkcji rolniczej, szczególnie powyżej 20 DJP, ze względu na jej konfliktowy wpływ względem rozwijanej zabudowy mieszkaniowej, brak przeznaczenia terenów na rozwój rolnictwa, w tym produkcji rolno-przetwórczej i hodowlanej, brak możliwości wznowienia produkcji zwierzęcej na terenach zabudowy usługowej, pomimo wcześniejszego jej prowadzenia na danych terenie; c/ negatywną opinię dotyczącą projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Krośnica, Borycz-2 w Gminie Izbicko, gdzie Izba wskazała na bezpośrednie sąsiedztwo gruntów rolnych, na których prowadzona jest intensywna produkcja zwierzęta z gruntami, które miały zostać przeznaczone na cele nierolnicze, a także na zagospodarowanie części działek pod tereny energetyki odnawialnej, co mogłoby kolidować z prowadzoną tam działalnością rolniczą oraz możliwością jej rozwoju np. poprzez zakaz budowy silosów i składowania kiszzonek; d/ uwagę do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Zakrzów i Dąbrówka (w Gminie Gogolin), dotyczącą planowanego powiększenia obszaru terenów przemysłowych, gdzie Izba wskazała, że tereny przemysłowe nie powinny sąsiadować bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi rolników, a zwiększenie zanieczyszczenia powietrza w ww. miejscowościach będzie miało negatywny wpływ na rozwój ogrodnictwa, pszczelarstwa i agroturystyki.

(akta kontroli str. 133, 575-577)

Prezes Izby wyjaśnił, że w latach 2018-2020 Izba nie realizowała zadań zleconych i powierzonych przez administrację rządową i samorząd terytorialny.

(akta kontroli str. 133)

Jak wyjaśniła Dyrektor Biura Izby, w Izbie *nie prowadzono ewidencji realizowanych zadań, na podstawie których mogłaby wskazać, które zadania wykonywane przez Izbę, w podziale na ustawowe i inne zlecone innymi ustawami poza ustawą o izbach rolniczych, były przeważające w latach 2018-2020.* Dyrektor Biura Izby wyjaśniła również, że w okresie objętym kontrolą Izba nie zawierała umów cywilnoprawnych dotyczących realizacji zadań ustawowych lub zleconych.

(akta kontroli str. 1124-1125)

W okresie objętym kontrolą w biurze Izby zatrudnionych było 10 osób, z czego wykształcenie rolnicze posiadały cztery osoby. Na 30 kwietnia 2021 r. w biurze Izby zatrudnionych było pięć osób, z czego trzy posiadały wykształcenie rolnicze. Pozostałe dwie osoby posiadały wykształcenie ekonomiczne. Prezes Izby wyjaśnił, że w roku 2018 Zarząd Izby, po przeanalizowaniu płynności finansowej Izby, podjął decyzję o 20% zmniejszeniu wynagrodzeń za pracę dla pracowników biura oraz o redukcji etatów. W 2019 r. Zarząd Izby złożył do Walnego Zgromadzenia Izby wnioski o zmniejszenie wynagrodzenia dla Członków Zarządu (obniżka wyniosła 20% dla Prezesa Zarządu, 10% dla Wiceprezesa Zarządu, 5% dla pozostałych Członków Zarządu). Wszystkie wprowadzone zmiany miały na celu ustabilizowanie kondycji finansowej Izby. Etatyżacja oraz zmniejszenie wynagrodzenia dla Członków Zarządu wpłynęły pozytywnie na kondycję finansową Izby.

(akta kontroli str. 584-585, 587)

Prezes Izby wyjaśnił też, że KRIR od 2006 r. jest członkiem Komitetu Rolniczych Organizacji Zawodowych COPA, a od 2018 r. również członkiem COGECA – Głównego Komitetu Spółdzielczości Rolniczej, reprezentującego interesy europejskich spółdzielni rolno-spożywczych, leśnych i rybołówstwa wobec instytucji UE i innych organizacji społeczno-ekonomicznych zaangażowanych w proces decyzyjny w UE. W ramach działania KRIR w COPA-COGECA Izby mogą desygnować swojego przedstawiciela – eksperta do prac w grupach roboczych. Koszty udziału ekspertów w pracach COPA-COGECA pokrywa z dotacji celowej KRIR. W pracach Komitetu Rolniczych Organizacji Zawodowych oraz Spółdzielczości Rolniczych, uczestniczył delegat Izby do KRIR.

(akta kontroli str. 134, 587)

W latach objętych kontrolą Izba była współnikiem spółki z o.o. pod firmą Przedsiębiorstwo Obsługi Rolnictwa „Agroizba”. Jak wyjaśnił Prezes Izby, *w latach 2018-2020 Izba nie wносиła do Spółki żadnego majątku i środków pieniężnych*. Izba nie zlecała spółce „Agroizba” realizacji zadań ustawowych i zleconych. Spółka „Agroizba”, jak wyjaśnił Prezes Izby, *pomagała rolnikom w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie na zasadzie umowy – zlecenia*. Izba, na podstawie umowy użyczenia lokalu³⁴, nieodpłatnie użyczała ww. spółce salę konferencyjną, co stanowiło jedyny przykład wykorzystania składników majątku Izby w działalności ww. podmiotu. Działalność Przedsiębiorstwa Obsługi Rolnictwa „Agroizba” Spółki z o.o. była zgodna z zakresem działań Izby określonym w statutach. W latach 2018-2020 Izba nie poniosła żadnych wydatków związanych z działalnością ww. podmiotu, do Izby nie wpłynęły też dochody z tytułu posiadania udziałów w tej spółce. Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie zlecano tej spółce żadnych zadań, a Izba dysponuje informacjami o jej sytuacji finansowej.

(akta kontroli str. 134, 594, 596, 1124-1125)

Roczne sprawozdania z realizacji przez Izbę zadań ustawowych i zleconych, po zatwierdzeniu ich przez Walne Zgromadzenie, zostały dołączone do uchwał Walnego Zgromadzenia nr 1/2018³⁵, nr 1/2019³⁶, nr 1/2020³⁷. Sprawozdania te nie zostały jednak przekazane Wojewodzie Opolskiemu w ramach sprawowanego nadzoru nad działalnością kontrolowanej jednostki, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 52-101, 619-625, 646-654, 663-669)

W Sprawozdaniu z działalności Izby za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. podano błędną liczbę uchwał przekazanych przez Izbę Wojewodzie Opolskiemu. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. Zarząd Izby podjął 20 uchwał, które zostały przekazane Wojewodzie Opolskiemu, natomiast w Sprawozdaniu z działalności Izby za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. wskazano, że w powyższym okresie Zarząd Izby podjął 19 uchwał, które zostały przekazane Wojewodzie Opolskiemu. Dyrektor Izby wyjaśniła, że była to oczywista omyłka pisarska, a *wszystkich 20 uchwał zostało przekazanych do Urzędu Wojewody Opolskiego*.

(akta kontroli str. 65, 915)

³⁴ Z dnia 11 kwietnia 2017 r.

³⁵ Uchwała nr 1/2018 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 15 czerwca 2018 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2017 r.

³⁶ Uchwała nr 1/2019 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 21 maja 2019 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2018 r.

³⁷ Uchwała nr 1/2020 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 23 czerwca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2019 r.

W latach 2018-2020 w Izbie nie prowadzono ewidencji/rejestru podejmowanych i realizowanych działań. Prezes Izby wyjaśnił, że *poza przygotowywanym, raz w roku, na Walne Zgromadzenie, sprawozdaniem z działalności Izby, na każdym spotkaniu z Radami Powiatowymi przedstawia aktualne działania podejmowane i realizowane przez Izbę. Również na stronie internetowej Izby umieszczane są aktualne informacje z jej działań.*

(akta kontroli str. 592)

3. Wykonywanie zadań wynikających z innych ustaw, niż ustawa o izbach rolniczych

W okresie objętym kontrolą Izba, na wnioski przekazywane przez jednostki samorządu terytorialnego z województwa opolskiego, wydała 63 opinie³⁸ wynikające z zadań określonych w art. 7 ust. 2 oraz z art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych³⁹. Prezes Izby wyjaśnił, że powyższe opinie zostały wydane m.in. na podstawie przeprowadzonych przez członków Rad Powiatowych Izby z danej gminy wywiadów wśród rolników z poszczególnych gmin. Część opinii została wydana po upływie wyznaczonego terminu, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 465, 671)

W latach 2018-2020 Izba realizowała zadania wynikające z art. 27 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie⁴⁰ poprzez: a/ uczestnictwo w spotkaniach podsumowujących i informujących o badaniach i działalności programu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w województwie opolskim; b/ dofinansowanie programu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego – Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Głubczycach⁴¹; c/ rozpropagowanie wśród rolników publikacji pn. *Wyniki Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w województwie opolskim na lata 2017-2019 oraz Lista Odmian Zalecanych do uprawy na terenie województwa opolskiego SDOO w Głubczycach*. W okresie objętym kontrolą Izba nie wydała opinii i uzgodnień w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 465, 467-469)

W okresie objętym kontrolą Izba realizowała zadania określone w art. 17 pkt 6 lit. c oraz w art. 24 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴², wydając 114 opinii⁴³ w przedmiotowym zakresie. Część opinii została wydana po upływie wyznaczonego terminu, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 465, 672)

W latach 2018-2020 Izba, w związku z szacowaniem szkód łowieckich na podstawie art. 27 ust. 5, art. 29 ust. 1 i art. 46d ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁴⁴, wydała 10 opinii w formie pisemnej. Prezes Izby wyjaśnił, że *ze względu na dzierżawę obwodów łowieckich przez Koła Łowieckie na okres nie krótszy niż 10 lat, w okresie objętym kontrolą, Izba wydała zaledwie kilka opinii dotyczących przedmiotowej dzierżawy (w tym opinii o działalności Kół Łowieckich).*

(akta kontroli str. 466)

³⁸ W 2018 r. – 29 opinii, w 2019 r. – 25 opinii, w 2020 r. – dziewięć opinii.

³⁹ Dz. U z 2017 r. poz. 1161, ze zm.

⁴⁰ Dz. U z 2021 r. poz. 129.

⁴¹ W 2018 r. kwotą 5 tys. zł brutto, w 2019 r. kwotą 8 tys. zł brutto, w 2020 r. również kwotą 8 tys. zł brutto. Dalej: SDOO w Głubczycach.

⁴² Dz. U z 2021 r. poz. 741, ze zm.

⁴³ W 2018 r. – 50 opinii, w 2019 r. – 28 opinii, w 2020 r. – 36 opinii.

⁴⁴ Dz. U z 2020 r. poz. 1683.

W okresie objętym kontrolą Izba współpracowała z jednostkami ośrodka doradztwa rolniczego. Prezes Izby wyjaśnił, że *współpraca polegała m.in. na: propagowaniu działalności ośrodka wśród rolników (m.in. przekierowywanie patentów i osób zainteresowanych do doradców w ODR), udostępnianiu informacji zawartych na stronie internetowej ODR. Jako Izba mamy stały kontakt z pracownikami ODR, są zapraszani na spotkania, konferencje i szkolenia organizowane przez Izbę. Delegaci Izby uczestniczą w podsumowaniach działalności Terenowego Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, członkowie Zarządu Izby zasiadają w Radzie Społecznej Doradztwa Rolniczego przez Opolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie. Izba wspiera wydawany przez OODR w Łosiuwie miesięcznik „Kurier Rolniczy”, poprzez umieszczanie artykułu sponsorowanego.*

(akta kontroli str. 135)

Prezes Izby wyjaśnił, że w 2003 roku Izba zawarła porozumienie z Zarządem Dolnośląskiej Izby Rolniczej, z Zarządem Lubuskiej Izby Rolniczej, Zarządem Śląskiej Izby Rolniczej oraz Zarządem Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej w przedmiocie podejmowania wspólnych przedsięwzięć związanych z działalnością Izb. W dniu 18 grudnia 2020 r. Prezes Izby podpisał Porozumienie⁴⁵ w sprawie powołania, z przedstawicielami innych Izb Rolniczych, Rady do spraw Młodych Rolników przy KRIR. Rada ta miała się zajmować m.in. aktywizacją osób młodych na obszarach wiejskich, wskazywaniem problemów dotyczących sytuacji osób młodych na wsi oraz propozycji ich rozwiązań, a także tworzeniem propozycji rozwiązań zachęcających osoby młode do pozostawania albo do powrotu na obszary wiejskie, w celu koncentrowania na tych obszarach ich aktywności życiowej.

(akta kontroli str. 135, 676-684)

Prezes Izby wyjaśnił, że w latach 2018-2020 Izba nie wykonywała odpłatnych usług na rzecz innych podmiotów. W związku z powyższym Walne Zgromadzenie Izby nie podejmowało uchwał w sprawie odpłatności za wykonywanie usług.

(akta kontroli str. 135)

4. Działalność Rad powiatowych Izby

Na podstawie protokołów z obrad Rad powiatowych Izby z powiatu namysłowskiego i kędzierzyńsko-kozielskiego⁴⁶ stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą, członkowie Rady powiatowej z powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego spotkali się na sześciu posiedzeniach, a członkowie Rady powiatowej z powiatu namysłowskiego – na siedmiu posiedzeniach. Ponadto członkowie obu rad brali udział w trzech posiedzeniach, wspólnych dla wszystkich rad działających na obszarze działania kontrolowanej jednostki. W trakcie posiedzeń podejmowano tematy związane z wszystkimi zadaniami wskazanymi w art. 22a ustawy o izbach oraz w Statucie Izby. W posiedzeniach Rad powiatowych uczestniczyli zaproszeni goście, m.in. przedstawiciele Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Opolu, Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Opolu, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu, Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie, Politechniki Opolskiej, kół łowieckich działających na terenie Opolszczyzny, Lasów Państwowych, a także powiatowi lekarze weterynarii oraz przedstawiciele samorządu województwa i lokalnych samorządów z obszaru powiatów.

(akta kontroli str. 685-689)

⁴⁵ Z przedstawicielami Dolnośląskiej Izby Rolniczej, Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej, Lubelskiej Izby Rolniczej, Małopolskiej Izby Rolniczej, Mazowieckiej Izby Rolniczej, Podkarpackiej Izby Rolniczej, Podlaskiej Izby Rolniczej, Pomorskiej Izby Rolniczej, Śląskiej Izby Rolniczej, Świętokrzyskiej Izby Rolniczej, Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej, Wielkopolskiej Izby Rolniczej, Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej.

⁴⁶ Wyboru dokonano na podstawie próby losowej.

Do najczęściej poruszanych tematów podczas obrad rad powiatowych⁴⁷ należały: a/ dostosowanie gospodarstw rolnych do podstawowych zasad bioasekuracji w związku z zagrożeniem afrykańskim pomorem świń (ASF); b/ zasady dzierżaw gruntów rolnych z zasobów Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa⁴⁸; c/ wymogi dotyczące Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (tzw. Program azotanowy); d/ rekompensaty związane z suszą i problemy dotyczące pracy komisji szacujących straty spowodowane przez susze w latach objętych kontrolą. Podczas posiedzeń członkowie rad powiatowych dyskutowali nad sprawami zgłoszonymi przez Zarząd Izby, opiniowali akty prawne regulujące zasady prowadzenia działalności rolniczej, zaznajamiali się z aktualnymi nowościami z zakresu dbałości o poprawę stanu środowiska naturalnego, alternatywnych źródeł energii, a także omawiali zakres szkód powodowany w gospodarstwach przez zwierzynę łowną.

(akta kontroli str. 685-689)

Wśród wniosków zgłaszanych przez członków rad powiatowych znalazły się m.in. wnioski o: a/ określenie jasnych i czytelnych zasad szacowania szkód spowodowanych przez suszę (raport Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego powinien być dokumentem pomocniczym, a nie jedynym wyznacznikiem określającym suszę); b/ wprowadzenie kryterium uwzględniającego warunki regionalne uzgodnione z radą społeczną, tj. podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy oraz przeprowadzenie losowych kontroli wśród 10% dzierżawców wyłonionych na podstawie przeprowadzonych przetargów ofertowych, w celu weryfikacji spełniania warunków umowy dzierżawy – zwłaszcza samodzielnego prowadzenia produkcji rolniczej na wydzierżawionych gruntach w związku z dzierżawą gruntów rolnych w zasobach KOWR; c/ podjęcie działań mających na celu ograniczenie możliwości przeprowadzania niezapowiedzianych kontroli dobrostanu zwierząt przez „obrońców zwierząt”; d/ pozyskanie informacji o możliwości uzyskania licencji na odstrzał wilków oraz zwiększenie liczby odstrzału dzików na terenie województwa opolskiego.

(akta kontroli str. 685-689)

Zasady działania Rad Powiatowych regulowały statuty Izby oraz Regulamin Pracy Rad powiatowych⁴⁹. Zarówno w statutach, jak i w Regulaminie nie określono zasad korzystania przez Powiatowe rady Izby ze środków finansowych i majątku, w związku z realizacją zadań (ustawowych lub zleconych)⁵⁰.

(akta kontroli str. 29-30, 41-43, 818-822)

5. Wywiązywanie się z obowiązku przedstawiania wojewodzie uchwał podejmowanych przez organy Izby

W sprawozdaniu z działalności Izby za 2018 r. stwierdzono, że w okresie tym odbyły się 22 posiedzenia Zarządu; podjęto 13 uchwał, które zostały przekazane organowi nadzorującemu; Komisja rewizyjna odbyła dwa posiedzenia; odbyło się łącznie 18 posiedzeń Rad powiatowych⁵¹; wskazano 66 osób, reprezentujących jednostki działające na terenie województwa, które zapraszano na spotkania Zarządu i posiedzenia Rad Powiatowych; wskazano 64 projekty ustaw i rozporządzeń, które

⁴⁷ W powiatach namysłowskim i kędzierzyńsko-kozielskim.

⁴⁸ Dalej: KOWR.

⁴⁹ W okresie objętym kontrolą był to Regulamin przyjęty treścią Uchwały Nr 7/2020 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 5 listopada 2020 r. w sprawie zmiany Regulaminu pracy Rady Powiatowej Izby Rolniczej w Opolu (obowiązujący od 5 listopada 2020 r.). Dalej: Regulamin.

⁵⁰ Wskazano jedynie, że Członkom Rady przysługują diety i zwrot kosztów podróży.

⁵¹ W tym dwa wspólne posiedzenia.

zostały zaopiniowane przez Izbę. W sprawozdaniu wymieniono również 226 spotkań, seminariów i konferencji poświęconych sprawom i problemom rolnictwa, na które zapraszano przedstawicieli Izby oraz 24 instytucji, z którymi Izba kontynuowała współpracę na podstawie zawartych wcześniej porozumień.

(akta kontroli str. 52-64)

Sprawozdanie z działalności Izby w 2019 r. zawierało informacje o 26 posiedzeniach Zarządu; podjęciu 19 uchwał, które zostały przekazane organowi nadzorującemu; odbyciu przez Komisję rewizyjną dwóch posiedzeń; 24 posiedzeniach Rad powiatowych⁵². W sprawozdaniu przedstawiono informację o przeprowadzonych 28 lipca 2019 r. wyborach do Izby, w wyniku których wybrano 114 Delegatów VI Kadencji Izby Rolniczej. W sprawozdaniu tym wskazano także: a/ 71 osób, reprezentujących jednostki działające na terenie województwa, które zapraszano na spotkania Zarządu i posiedzenia Rad powiatowych, b/ 105 projektów ustaw i rozporządzeń, które zostały zaopiniowane przez Izbę. W sprawozdaniu wymieniono również 114 spotkań, seminariów i konferencji poświęconych sprawom i problemom rolnictwa, na które zapraszano przedstawicieli Izby oraz 23 instytucji, z którymi Izba kontynuowała współpracę na podstawie zawartych wcześniej porozumień.

(akta kontroli str. 65-79)

W sprawozdaniu z działalności Izby w 2020 r. wskazano, że w okresie tym odbyło się 25 posiedzeń Zarządu; podjęto 12 uchwał, które zostały przekazane organowi nadzorującemu; Komisja rewizyjna odbyła jedno posiedzenie; odbyło się dziewięć posiedzeń Rad powiatowych⁵³. Ponadto w sprawozdaniu tym: a/ wymieniono 70 osób, reprezentujących jednostki działające na terenie województwa, które zapraszano na spotkania Zarządu i posiedzenia Rad powiatowych, b/ wskazano 69 projektów ustaw i rozporządzeń, które zostały zaopiniowane przez Izbę. W sprawozdaniu wymieniono również 46 spotkań, seminariów i konferencji poświęconych sprawom i problemom rolnictwa, na które zapraszano przedstawicieli Izby oraz 23 instytucji, z którymi Izba kontynuowała współpracę na podstawie zawartych wcześniej porozumień.

(akta kontroli str. 91-101)

W latach 2018-2020 Izba przekazała Wojewodzie Opolskiemu 69 uchwał podjętych przez organy Izby, w tym 24 uchwały Walnego Zgromadzenia oraz 45 uchwał Zarządu. Zarząd Izby przedstawił Wojewodzie Opolskiemu 39 uchwał w zakresie gospodarki finansowej i majątkiem, w tym uchwały dotyczące m.in.: dofinansowania konkursów, zaciągania pożyczek, zaciągnięcia kredytu długoterminowego, pokrycia wydatków związanych z przeprowadzeniem wyborów, uchwalenia budżetu Izby oraz przeniesienia kwot w ramach budżetu Izby. Wszystkie 69 uchwał podjętych przez organy Izby zostało przekazanych Wojewodzie Opolskiemu, we wskazanym w art. 48 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych, terminie 14 dni od dnia ich uchwalenia.

(akta kontroli str. 136, 598-670, 823-911)

W żadnym z przypadków przekazania przez Izbę Wojewodzie Opolskiemu uchwał podjętych przez organy Izby, Wojewoda nie wydał rozstrzygnięć nadzorczych, nie stwierdził również nieważności uchwał podjętych przez organy Izby. Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że w latach 2018-2020 ze strony Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu *nie otrzymaliśmy żadnej korespondencji dotyczącej przedstawianych przez Zarząd Izby uchwał.*

(akta kontroli str. 136, 912, 1125)

⁵² W tym jedno wspólne posiedzenie.

⁵³ W tym jedno wspólne posiedzenie.

W przekazanej przez Izbę Wojewodzie Opolskiemu Uchwale Nr 663/2019 Zarządu Izby Rolniczej w Opolu⁵⁴ wpisano błędną datę uchwalenia, tj. 2 czerwca 2017 r., zamiast poprawnej 12 września 2019 r. Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że z *własnej inicjatywy wystąpiliśmy do Urzędu Wojewody Opolskiego ze sprostowaniem błędnie wpisanej daty w Uchwale nr 663/2019.*

(akta kontroli str. 856, 862, 912)

W przekazanych do Głównego Urzędu Statystycznego⁵⁵ *Sprawozdaniach z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego* za lata 2018 oraz 2020⁵⁶, Izba podała błędne dane oraz nie wykazała przychodów pozyskanych z funduszy europejskich. I tak:

a/ w sprawozdaniu SOF-4s za 2018 r.:

- zamiast liczby członków Izby wykazano liczbę członków rad powiatowych Izby; p.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *Izba nie dysponuje danymi o ilości wszystkich członków Izby w rozumieniu wykładni wskazanej w art. 1 ust. 2 ustawy o izbach rolniczych;*
- podano błędną liczbę członków rad powiatowych⁵⁷; p.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że powodem była omyłka;
- w Dziale I nie wypełniono pozycji 11, tj. nie wskazano, w której branży pracowała największa część członków Izby; p.o. Głównej Księgowej nie wskazała przyczyny braku przekazania wymaganych informacji;
- w Dziale VI, w pozycji 5, Izba nie ujawniła otrzymanych w 2018 r. przychodów z funduszy europejskich, pomimo że, w 2018 r. przychód Izby z tego źródła wyniósł 221 234,46 zł; p.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że ww. pozycja nie została wypełniona przez omyłkę;

b/ w sprawozdaniu SOF-4s za 2020 r.:

- zamiast liczby członków Izby wykazano liczbę członków Rad powiatowych Izby; p.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *Izba nie dysponuje danymi o ilości wszystkich członków Izby w rozumieniu wykładni wskazanej w art. 1 ust. 2 ustawy o izbach rolniczych;*
- podano błędną liczbę członków Rad powiatowych⁵⁸; p.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że powodem była omyłka;
- w Dziale I nie wypełniono pozycji 11, tj. nie wskazano, w której branży pracowała największa część członków Izby; p.o. Głównej Księgowej nie wskazała przyczyny nie wypełnienia ww. pozycji;
- w Dziale VI, w pozycji 5, Izba nie ujawniła otrzymanych w 2020 r. przychodów z funduszy europejskich, pomimo że w 2020 r. przychód Izby z tego źródła wyniósł 42 456,57 zł; p.o. Głównej Księgowej nie wskazała przyczyny nie wypełnienia ww. pozycji. W wyniku ustaleń kontroli NIK, p.o. Głównej Księgowej skorygowała błędne zapisy i uzupełniła braki w sprawozdaniu SOF-4s za 2020 rok. Skorygowane sprawozdanie zostało przesłane do GUS w wersji elektronicznej w dniu 14 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str. 1099-1118)

⁵⁴ W sprawie realizacji polegającej na częściowej wymianie telefonów komórkowych w Izbie Rolniczej.

⁵⁵ Dalej: GUS.

⁵⁶ Sprawozdania sporządziła p.o. Głównej Księgowej.

⁵⁷ Wykazano 124 osoby, gdy w rzeczywistości było 121 osób.

⁵⁸ Wykazano 124 osoby, gdy w rzeczywistości było 116 osób.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą Izba nie przekazywała Wojewodzie Opolskiemu rocznych sprawozdań z działalności statutowej stanowiących załącznik do uchwał Walnego Zgromadzenia nr 1/2018⁵⁹, nr 1/2019⁶⁰, nr 1/2020⁶¹, pomimo takiego obowiązku wynikającego z art. 48 ust. 1 ustawy o izbach rolniczych. Prezes Izby wyjaśnił, że *brak przekazania sprawozdań z działalności Izby wynikał z oczywistej omyłki*. W trakcie kontroli NIK powyższe sprawozdania zostały przekazane do Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego⁶². Prezes Izby wyjaśnił, że *do momentu rozpoczęcia kontroli przez NIK, Opolski Urząd Wojewódzki nie występował do Izby o dostanie powyższych sprawozdań*.

(akta kontroli str. 146-147, 619-625, 646-654, 663-669)

2. W latach 2018-2020 Izba wydała 114 opinii⁶³ w zakresie określonym w art. 17 pkt 6 lit. c oraz w art. 24 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z ww. opinii, 15⁶⁴ zostało wydanych po terminach określonych na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Prezes Izby wyjaśnił, że *zgodnie z regulacją art. 25 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku nieprzedstawienia w wyznaczonym terminie stanowiska przez uprawniony organ uważa się projekt studium lub plany za uzgodnione, pewnością nawet w przypadku nadeśnięcia opinii po terminie, organ sporządzający projekt stosuje się do warunków uzgodnienia określonych ww. zakresie negatywnego stanowiska organu, jeżeli dojdzie do przekonania, że przyjęte w projekcie rozwiązania są rzeczywiście niezgodne z obowiązującymi przepisami. Mimo bowiem „fikcji uzgodnienia (zaopiniowania)” w związku z niezachowaniem terminu przez organ, wójt, burmistrz (prezydent miasta) jest zainteresowany sporządzeniem projektu studium bądź planu, które nie zostaną zakwestionowane w zakresie nadzoru. Zajęcie przez Izbę stanowiska w przedmiocie rozwiązań planistycznych w projekcie planu miejscowego wymaga czasochłonnej analizy i wiedzy fachowej, a także konsultacji z członkami rady powiatowej, na terenie której projektowane są rozwiązania planistyczne. Przekroczenie określonego terminu na opiniowanie planu wynikało z obciążenia bieżącą pracą i opóźnieniem w odpowiedzi udzielonej przez członków rad powiatowych, bądź braku takich odpowiedzi w ogóle. Zdaniem Izby w sytuacji, w której opinia wpłynie do organu przed uchwaleniem planu, opinia taka jest wiążąca dla organu samorządu terytorialnego, a zatem nie dochodzi do nieprawidłowego realizowania obowiązków ustawowych przez Izbę*.

(akta kontroli str. 465, 573-574, 672-675)

3. W okresie objętym kontrolą Izba wydała 63 opinie⁶⁵ wynikające z zadań określonych w art. 7 ust. 2 oraz art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Z ww. opinii siedem⁶⁶ zostało wydanych po

⁵⁹ Uchwała nr 1/2018 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2017 r.

⁶⁰ Uchwała nr 1/2019 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2018 r.

⁶¹ Uchwała nr 1/2020 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z dnia 23 czerwca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2019 r.

⁶² Poczta elektroniczną w dniu 7 maja 2021 r., pocztą tradycyjną w dniu 10 maja 2021 r.

⁶³ W 2018 r. – 50 opinii, w 2019 r. – 28 opinii, w 2020 r. – 36 opinii.

⁶⁴ Tj. 13,16%. W ośmiu przypadkach opóźnienie wyniosło jeden dzień. Najdłuższe opóźnienie wyniosło 14 dni.

⁶⁵ W 2018 r. – 29 opinii, w 2019 r. – 25 opinii, w 2020 r. – dziewięć opinii.

⁶⁶ Tj. 10,77%.

terminach wskazanych w pismach wnioskodawców lub wynikających z art. 5a ust. 2 pkt. 2 ustawy o izbach rolniczych. Prezes Izby wyjaśnił, że *przekroczenie terminów na opiniowanie wynikało z obciążenia bieżącą pracą i opóźnieniem w odpowiedzi udzielonej przez członków Rad powiatowych, bądź braku takich odpowiedzi w ogóle. Analiza projektowanych regulacji wymaga wiedzy fachowej, w tym zestawienia projektowanych rozwiązań z aktualnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.*

(akta kontroli str. 465, 575, 671, 673-675)

W wyniku ustaleń kontroli NIK, w zakresie opóźnień w wydawaniu opinii przez Izbę, Prezes Izby wydał Zarządzenie Nr 1/2021⁶⁷, na mocy którego wprowadzono w Izbie szczegółową procedurę postępowania, mającą zminimalizować ryzyko wydawania przez Izbę opinii, po wymaganym terminie.

(akta kontroli str. 1137-1140)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2018-2020 Izba zrealizowała siedemnaście z dziewiętnastu zadań ustawowych, podejmowała również dodatkowe zadania związane z pandemią COVID-19. Łącznie, w okresie objętym kontrolą, w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez Izbę uczestniczyło 1 715 osób. Rady powiatowe Izby wykonywały w pełnym zakresie ustawowe zadania, uchwały podejmowane przez organy izby dotyczące jej organizacji, zadań ustawowych lub zleconych przedstawiane były terminowo wojewodzie, z wyjątkiem rocznych sprawozdań z działalności statutowej Izby⁶⁸. Miały również miejsce przypadki nieterminowego wykonywania zadań określonych przepisami innych aktów prawnych, niż ustawa o izbach rolniczych.

OBSZAR

Gospodarka finansowa oraz wykorzystanie majątku Izby rolniczej

1. Realizacja dochodów

Opis stanu faktycznego

W latach 2018-2020 w planach finansowych Izby założono dochody w wysokości: 1 721,00 tys. zł w 2018 r., 2 294,95 tys. zł oraz 1 799,95 tys. zł w 2020 r. W okresie objętym kontrolą zrealizowane dochody Izby wyniosły natomiast 1 655,80 tys. zł w 2018 r., 1 510,89 tys. zł w 2019 r. oraz 1 615,80 tys. zł w 2020 r. Prezes Izby wyjaśnił, że w latach 2018-2020 nie były wprowadzane zmiany planu finansowego Izby w zakresie dochodów. Wyjaśnił też, że *Izba nie zmieniała planu finansowego w pozycji przychodów w ciągu 2019 r. w związku z przesunięciem terminu realizowania projektu unijnego, który to termin został pierwotnie przesunięty na rok 2020, niestety ze względu na pandemię do wyjazdów i spotkań nie doszło, umowa została aneksowana do końca 2021 r.*

(akta kontroli str. 470, 586, 623, 632, 651, 1007)

Z odpisu w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego pobieranego na obszarze działania Izby, w okresie objętym kontrolą do Izby wpłynęło: w 2018 r. 1 425,60 tys. zł (100% należnej kwoty), w 2019 r. 1 475,91 tys. zł (100% należnej kwoty), w 2020 r. 1 573,33 tys. zł (100% należnej kwoty). Powyższe kwoty przekazywane były w okresach kwartalnych, w terminach do 6 kwietnia, do 6 czerwca, do 6 października oraz do 6 grudnia. Prezes Izby

⁶⁷ Zarządzenie Prezesa Izby Rolniczej z dnia 7 czerwca 2021 r. w sprawie obiegu dokumentów oraz wydawania opinii o projektach aktów prawa miejscowego dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych z wyjątkiem przepisów porządkowych.

⁶⁸ Izba, pomimo takiego obowiązku, nie przekazywała Wojewodzie Opolskiemu rocznych sprawozdań z działalności statutowej.

wyjaśnił, że Gminy wywiązały się z terminu przekazywania odpisu podatku rolnego zgodnie z deklaracjami przesyłanymi do Izby. W latach 2018-2020 Zarząd nie występował do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o udostępnienie kwartalnych informacji o stanie i terminach realizacji dochodów Izby, ponieważ były one wykazywane w kwartalnych deklaracjach otrzymywanych z Gmin. Prezes Izby wyjaśnił również, że Izba nie posiada żadnych dokumentów potwierdzających kwoty utraconych wpływów z tytułu odpisu podatku rolnego, w związku z udzieleniem ulg, zwolnień, umorzeń lub zaniechaniem jego poboru. Z uwagi na terminowe wpływy podatku z Gmin nie było podstaw do występowania o ww. informację. W związku z powyższym, Izba nie występowała do KRIR o wyrównanie zmniejszenia dochodów Izby.

(akta kontroli str. 470, 1007)

W okresie objętym kontrolą, organy administracji rządowej lub samorządowej nie zlecały Izbie realizacji zadań. Tym samym Izba nie otrzymała z tego tytułu dotacji z budżetu państwa lub z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 592)

W latach 2018-2020 Izba otrzymała natomiast dotacje z:

a/ Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2014-2020 na organizację konferencji połączonych ze szkoleniem rolników z terenu województwa opolskiego; jak wyjaśnił Prezes Izby, w ramach dotacji zrealizowano w 2019 r. projekt pn. *Proste zasady – unikalne korzyści – czyli sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych*, którego celem było umożliwienie transferu wiedzy i innowacji oraz przedstawienie dobrych praktyk na temat innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, a także zorganizowanie krótkiego łańcucha dostaw żywności w oparciu o rolniczy handel detaliczny, mający wpływ na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich; dodatkowym celem była promocja rolniczego handlu detalicznego, jako elementu umożliwiającego pozyskanie dodatkowego źródła dochodu dla rolników; kwota dofinansowania wyniosła 22 700 zł;

b/ KOWR finansowane z Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego na organizację imprezy i stoiska informacyjno – promocyjnego; Prezes Izby wyjaśnił, że w ramach dotacji zorganizowano w 2018 r. projekt pn. *Piknik Wieprzowy Dolnośląsko-Opolski*, którego celem było promowanie spożycia mięsa i przetworów wieprzowych, poprzez zwiększenie udziału ich spożycia w codziennej diecie; kwota dofinansowania 35 825 zł;

c/ z programu Erasmus+, w łącznej kwocie dofinansowania 43 684,94 zł w ramach projektów: *Agropuzzle 3*, którego Izba była partnerem, *Beekeeping*, którego Izba była partnerem oraz *Agropuzzle 4* którego Izba była koordynatorem.

Prezes Izby wyjaśnił, że w 2020 r. Izba podpisała umowy z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich na organizację konferencji skierowanych do rolników z terenu województwa opolskiego. Ze względu na ogłoszenie pandemii Covid-19 na terenie kraju oraz wprowadzonymi w związku z tym obostrzeniami – umowy te zostały rozwiązane.

(akta kontroli str. 592-593, 1007)

Prezes Izby wyjaśnił, że w latach 2018-2020 Izba nie wykonywała odpłatnych usług na rzecz innych podmiotów.

(akta kontroli str. 135)

W okresie objętym kontrolą Izba uzyskała dochody z wpływów z oprocentowania rachunków bankowych oraz lokat w łącznej wysokości 81,51 zł⁶⁹. Izba nie

⁶⁹ W 2018 r. – 4,93 zł, w 2019 r. – 57,60 zł, w 2020 r. – 18,98 zł.

uzyskiwała innych dochodów z majątku, w tym z tytułu posiadania udziałów lub akcji w spółkach prawa handlowego.

(akta kontroli str. 1007)

W Izbie wyodrębniono ewidencję finansowo-księgową dochodów, do których miały zastosowanie przepisy ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli str. 917-999, 1008-1042)

W latach 2018-2020 Izba sporządzała sprawozdania finansowe, stanowiące załącznik do uchwał Walnego Zgromadzenia nr 1/2018⁷⁰, nr 1/2019⁷¹, nr 1/2020⁷², w których wykazywała łączną sumę zrealizowanych przychodów (wpływów). Ww. uchwały zostały przekazane Wojewodzie Opolskiemu.

(akta kontroli str. 619-625, 645-654, 663-669)

2. Wydatki związane z działalnością Izby

W okresie objętym kontrolą wydatki Izby zmalały z 1 368,62 tys. zł w 2018 r., przez 1 391,67 tys. zł w 2019 r. do 1 204,79 tys. zł⁷³ w 2020 r. Największa część wydatków związana była z wynagrodzeniami i stanowiła następujący procent całości wydatków – w 2018 r. 58,2%, w 2019 r. – 56%, w 2020 r. – 64%. Na podstawie próby wydatków⁷⁴ ustalono, że były one zgodne z uchwalonym budżetem oraz planem finansowym na dany rok budżetowy, a środki te przeznaczone były wyłącznie na realizację zadań statutowych. W ww. próbie nie wystąpiły wydatki, które nie zostały przewidziane w budżecie Izby.

(akta kontroli str. 619-625, 645-654, 663-669, 1043-1048)

Wydatki na wynagrodzenia zmalały z 797,93 tys. zł w 2018 r., przez 780,53 tys. zł w 2019 r. do 770,52 tys. zł⁷⁵ w 2020 r. W okresie objętym kontrolą wydatki na wynagrodzenia stanowiły w 2018 r. 58,2% wszystkich zrealizowanych wydatków Izby, w 2019 r. 56,0%, w 2020 r. 64,0%.

(akta kontroli str. 1043-1044)

Prezes Izby wyjaśnił, że majątek Izby oraz stan techniczny składników majątkowych jest jego zdaniem wystarczający do realizacji zadań ustawowych i zleconych. *Nasza siedziba posiada salę konferencyjną, parking oraz teren umożliwiający organizację różnych przedsięwzięć. Nadmienić należy jednak, że ze względu na niski budżet, nie jesteśmy w stanie realizować w pełni tych zadań. Niewystarczająca ilość środków nie pozwala na zatrudnienie ekspertów, analityków rynkowych, czy prawników z dziedzin rolniczych oraz okolorolniczych, na podnoszenie kwalifikacji pracowników, czy organizację większej ilości szkoleń dla rolników. Brakujące środki próbujemy pozyskiwać ubiegając się o środki zewnętrzne np. dotacje, granty.*

(akta kontroli str. 594)

Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że w latach objętych kontrolą Izba nie nabywała, ani nie zbywała składników majątkowych.

(akta kontroli str. 1125)

⁷⁰ Uchwała nr 1/2018 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z dnia 15 czerwca 2018 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2017 r.

⁷¹ Uchwała nr 1/2019 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2018 r.

⁷² Uchwała nr 1/2020 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z dnia 23 czerwca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2019 r.

⁷³ Spadek o 11,97% w skali lat 2018-2020.

⁷⁴ Zbadano dowody księgowe z lat 2018-2020 o wartości 20% kwoty wydatków ogółem z każdego roku.

⁷⁵ Spadek o 3,43% w skali lat 2018-2020.

Prezes Izby wyjaśnił, że w latach 2018-2020 Izba nie ponosiła żadnych wydatków związanych z działalnością spółki utworzonej przez Izbę, w której posiadała udziały.
(akta kontroli str. 597, 1043-1044)

W okresie objętym kontrolą Izba sporządzała sprawozdania finansowe z wykonania planowanych wydatków, na podstawie danych zamieszczonych w ewidencji finansowo – księgowej Izby. Prezes Izby wyjaśnił, że w latach 2018-2020 Izba sporządzała sprawozdania budżetowe i finansowe, które przedkładała do Wojewody Opolskiego.

(akta kontroli str. 596, 620-625, 631-633, 646-654)

W Izbie nie ewidencjonowano oddzielnie wydatków dotyczących poszczególnych zadań ustawowych realizowanych przez Izbę w latach 2018-2020. Powyższe nie zostało w żaden sposób opisane w obowiązujących w Izbie zasadach (polityce) prowadzenia rachunkowości⁷⁶, czy też w stanowiących jej część *Zasadach ewidencji księgowej zdarzeń i operacji gospodarczych na kontach księgi głównej*.

(akta kontroli str. 917-999)

W okresie objętym kontrolą Izba nie ponosiła wydatków inwestycyjnych.

(akta kontroli str. 1066)

3. Sytuacja finansowa Izby

W latach 2018-2020 nadwyżka finansowa wystąpiła wyłącznie w 2019 r. (w wysokości 199,67 tys. zł). Jak wyjaśniła p.o. Głównej Księgowej, nadwyżka została przeznaczona na bieżącą, statutową działalność Izby.

(akta kontroli str. 596, 1066)

W latach 2018 i 2020 nastąpił w Izbie deficyt, w wysokości, odpowiednio, 50,22 tys. zł oraz 71,38 tys. zł. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że deficyt nastąpił z powodu poniesionych kosztów związanych z przygotowaniem do wyborów do Izb Rolniczych, kosztów poniesionych na realizację operacji w ramach Schematu II Pomocy Technicznej KSOW, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Planu Operacyjnego 2018-2019.

(akta kontroli str. 596, 1066)

W okresie objętym kontrolą zadłużeniem Izby był: a/ kredyt hipoteczny zaciągnięty na budowę siedziby biura Izby w Opolu; na koniec 2020 r. zadłużenie Izby z tego tytułu wyniosło 661,08 tys. zł; b/ kredyt gotówkowy z 2019 r., gdzie saldo na koniec 2020 r. wyniosło 38,88 tys. zł. Jak wyjaśniła p.o. Głównej Księgowej, zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia, Izba korzysta z kredytu odnawialnego w wysokości 200 00 tys. zł.

(akta kontroli str. 596)

W 2018 r. Izba dysponowała wolnymi środkami w wysokości 128,28 tys. zł a w 2020 r. w wysokości 84,89 tys. zł. W 2019 r. Izba nie posiadała wolnych środków finansowych. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że niewykorzystane w danym roku kalendarzowym środki finansowe Izby przechodzą na rok następny do wykorzystania do bieżących celów statutowych.

(akta kontroli str. 597, 1066)

⁷⁶ Uchwała NR 345/2008 Zarządu Izby Rolniczej w Opolu z 6 lutego 2008 r. w sprawie wprowadzenia (aktualizacji) dokumentacji przyjętych zasad (polityki) prowadzenia rachunkowości.

W okresie objętym kontrolą Komisja rewizyjna corocznie badała działalność finansową Izby, m.in. poprzez analizę sprawozdań finansowych i ich omówienie. Komisja bez uwag i jednogłośnie przyjęła plan wykonania budżetu Izby za cały 2018⁷⁷ i 2019⁷⁸ rok oraz za 10 miesięcy 2020 r.⁷⁹

(akta kontroli str. 1070, 1076, 1082, 1086, 1096)

W okresie objętym kontrolą Walne Zgromadzenie podjęło uchwały⁸⁰ w sprawie zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych wraz ze sprawozdaniami z działalności Izby za 2018 i 2019 r. Organy Izby podejmowały również uchwały dotyczące uchwalenia budżetu Izby, zaciągania przez Izbę pożyczek, dofinansowania działań takich jak m.in. Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci pod hasłem „Bezpiecznie na wsi: nie ryzykujesz gdy zwierzęta znasz i szanujesz”, wydanie „Kalendarza Związku Śląskich Rolników” na 2021 rok, konkurs „AgroLiga” w latach 2018-2019, organizację XVIII Międzynarodowego Sympozjum Naukowego „Innowacje i technika a zdrowie – interdyscyplinarność kluczem do rozwoju”. Powyższe uchwały zostały przekazane Wojewodzie Opolskiemu, który nie wydał rozstrzygnięć nadzorczych, nie stwierdził również nieważności ww. uchwał. Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że w latach 2018-2020 ze strony Urzędu Wojewódzkiego w Opolu nie otrzymano żadnej korespondencji dotyczącej przedstawianych przez Zarząd Izby uchwał. Do zakończenia czynności kontrolnych⁸¹ Walne Zgromadzenie nie podjęło uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności Izby za 2020 r.

(akta kontroli str. 598-680, 912, 1097)

W latach 2018-2020 Walne Zgromadzenie nie podejmowało uchwał w sprawach nabycia i zbycia nieruchomości oraz obciążenia nieruchomości.

(akta kontroli str. 1125)

4. Wykorzystanie majątku Izby

Wartość bilansowa nieruchomości Izby w latach 2018-2020 wynosiła w odniesieniu do gruntów przez cały okres objęty kontrolą 188 309,69 zł, a w odniesieniu do budynku siedziby Izby: 1 657,61 tys. zł netto na koniec 2018 r., 1 612,40 tys. zł netto na koniec 2019 r. oraz 1 639,99 tys. zł netto na koniec 2020 r.

(akta kontroli str. 1098)

Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że w latach 2018-2020 Izba nie poniosła wydatków związanych z korzystaniem z obcych składników majątkowych.

(akta kontroli str. 1125)

Wśród objętych próbą dokumentów księgowo-finansowych, potwierdzających poniesione przez Izbę w latach 2018-2020 wydatki, stwierdzono liczne nieprawidłowości, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1048-1050)

W *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów Izby Rolniczej w Opolu*⁸² wskazano, jako podstawę prawną zasad kwalifikacji oraz amortyzacji majątku trwałego w Izbie, rozporządzenie Ministra Finansów z 17 stycznia 1997 r.⁸³ w sprawie amortyzacji

⁷⁷ Na posiedzeniu 7 maja 2019 r.

⁷⁸ Na posiedzeniu 3 czerwca 2020 r.

⁷⁹ Na posiedzeniu 10 listopada 2020 r.

⁸⁰ Uchwała Nr 1/2019 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 21 maja 2019 r. w sprawie zatwierdzenia finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2018 r. Uchwała Nr 1/2020 Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu z 23 czerwca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z działalności Izby Rolniczej w Opolu za 2019 r.

⁸¹ Tj. do dnia 22 czerwca 2021 r.

⁸² Wprowadzonej w życie treścią Zarządzenia nr 1/2010 Dyrektora Biura Izby Rolniczej w Opolu z dnia 27 września 2010 r. Dalej: *Instrukcja*.

⁸³ Dz. U. Nr 6 poz. 35, ze zm.

środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które zostało uchylone 1 stycznia 2001 r., tj. dziewięć lat przed wejściem w życie obowiązującej obecnie *Instrukcji*. Prezes Izby wyjaśnił, że powyższe wskazano przez przeoczenie, w związku z powyższym, podjęto w Izbie prace zmierzające do zaktualizowania ww. *Instrukcji*.

(akta kontroli str. 1003, 1055)

W obowiązujących w Izbie *Zasadach prowadzenia ksiąg pomocniczych oraz powiązania ich z kontami księgi głównej* wskazano, jako środki trwale składniki o wartości początkowej powyżej 3 500,00 zł, pomimo że w obowiązującej *Instrukcji* wskazano wartość 2 500,00 zł⁸⁴. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że zapis w *Instrukcji* przez przeoczenie pozostał błędny.

(akta kontroli str. 935, 1003, 1055)

Na żadnym z dokumentów księgowych z lat 2018-2020 przekazanych w ramach badanej próby, nie wypełniono, w pozycji §, miejsca na pieczętce służącej do dekretacji dowodów księgowych, pomimo że w obowiązującej *Instrukcji*⁸⁵ wskazano, że do dekretacji stosuje się pieczętki z przystosowanymi do tego celu rubrykami. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że ww. *pozycja nie została wypełniona, ponieważ uznałam tą pozycję za niepotrzebną. W trakcie kontroli podjęto prace zmierzające do zaktualizowania Instrukcji oraz wzoru pieczętki.*

(akta kontroli str. 1003, 1049, 1056)

Jednemu z Członków Walnego Zgromadzenia, naliczono zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu w wysokości 521,00 zł brutto, za udział w obradach Walnego Zgromadzenia w dniu 15 czerwca 2018 r. na podstawie oświadczenia, w którym wskazał, że odległość z jego miejsca zamieszkania do Opola wynosi 110 km w jedną stronę, pomimo że Google Maps wskazuje odległość 55 km w jedną stronę. Prezes Izby wyjaśnił, że w Izbie *nie było procedury/instrukcji dotyczącej weryfikacji oświadczeń składanych przez członków Walnego Zgromadzenia, w których podają liczbę przejechanych kilometrów, w przypadku braku wpisanej ilości kilometrów na oświadczeniu przez członka Walnego Zgromadzenia, brano pod uwagę kilometrówkę z poprzednich oświadczeń członków Walnego Zgromadzenia.* Dyrektor Biura Izby wyjaśniła, że Izba wystąpiła do ww. osoby o zwrot nienależnie przyznanej kwoty. Ww. Członek Walnego Zgromadzenia w oświadczeniu o odległości z miejsca zamieszkania za udział w obradach walnego zgromadzenia w dniu 4 grudnia 2018 r. wskazał odległość 57 km w jedną stronę. Z obowiązującej uchwały nr 17/2015 Walnego Zgromadzenia Izby z dnia 9 lipca 2015 r. wynika, że ww. Członkowi Walnego Zgromadzenia przysługiwał zwrot diety w wysokości 426,60 zł brutto⁸⁶.

(akta kontroli str. 1061, 1064, 1124, 1175-1176)

W okresie objętym kontrolą, w trzech przypadkach wypłacono członkom Walnego Zgromadzenia zryczałtowany zwrot kosztów dojazdu za udział w obradach Walnego Zgromadzenia, pomimo że w oświadczeniach o liczbie kilometrów przebytych w jedną stronę z miejsca zamieszkania do miejsca obrad, nie wskazali liczby przejechanych kilometrów, co było obowiązkiem i podstawą wypłaty zryczałtowanego zwrotu kosztów, wskazanym w § 3 obowiązującej uchwały nr 17/2015 Walnego Zgromadzenia Izby z dnia 9 lipca 2015 r. Łączna kwota wypłaconego zwrotu za dojazd wyniosła 1 318,00 zł. Prezes Izby wyjaśnił, że we wszystkich ww. przypadkach, *wypłacono zwrot kosztów dojazdu biorąc pod uwagę*

⁸⁴ § 4.2 Rozporządzenia Ministra Finansów z 17 stycznia 1997 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

⁸⁵ § 10, ust. 4.

⁸⁶ Nienależnie wypłacono 94,40 zł.

podpisaną listę obecności, brak wpisanej kilometrówki na oświadczeniach zweryfikowano z poprzednimi oświadczeniami.

(akta kontroli str. 1061, 1064-1065, 1177-1185)

Na dekrete księgowym umieszczonym na fakturze nr 00190/2018 z dnia 9 lipca 2018 r. wpisano kwotę 7 692,00 zł, pomimo że, faktura opiewa na kwotę 7 962,00 zł. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *omyłkowo wpisano błędną kwotę, tzw. czeski błąd.*

(akta kontroli str. 1049, 1056, 1149)

Faktury nr FA/1/07/2020 z 6 lipca 2020 r. na kwotę 3 690 zł oraz nr FA/1/12/2020 z 15 grudnia 2020 r. na kwotę 3 690 zł za nagranie materiałów filmowych i wykonanie fotoreportaży promujących działalność Izby, zostały zaakceptowane do wypłaty, pomimo iż Zleceniobiorca nie wywiązał się z treści zawartej umowy zlecenia⁸⁷, gdzie nałożono na niego obowiązek zamieszczenia materiałów filmowych m.in. na stronie internetowej Zleceniobiorcy. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *według oświadczenia Zleceniobiorcy, ze względu na zmianę operatora i wyczerpania pojemności strony internetowej Zleceniobiorcy, filmy i inne aktualności zostają przekierowywane na media społecznościowe Facebook oraz YouTube.*

(akta kontroli str. 1050, 1056, 1158-1166)

W przypadku rachunków nr 1/01/2019 z 31 stycznia 2019 r. oraz nr 2/01/2019 z 31 stycznia 2019 r. na kwotę 1 500 zł, stwierdzono niezgodność dat wystawienia rachunków wprowadzonych do systemu księgowego z datami na ww. rachunkach. Na żadnym z ww. rachunków nie odnotowano terminu wpływu do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby⁸⁸, wskazanego w *Instrukcji postępowania z korespondencją biura Izby Rolniczej w Opolu*⁸⁹. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *powyższe wynika z omyłkowego wprowadzenia do systemu księgowego dat przyjęcia dokumentów a nie ich wystawienia.*

(akta kontroli str. 1050, 1057, 1167-1170)

Faktura Nr 02/06/2019 na kwotę 500,00 EUR, została sprawdzona pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz zatwierdzona do wypłaty w dniu 1 kwietnia 2019 r., pomimo że została wystawiona w dniu 4 czerwca 2019 r. Na fakturze nie odnotowano terminu wpływu faktury do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby, wskazanego w *Instrukcji obiegu korespondencji*. Przy dekrete księgowym nie wskazano miesiąca ujęcia dowodu księgowego w księgach rachunkowych, co stanowi naruszenie obowiązków wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt. 6 oraz art. 22 ust. 3 ustawy o rachunkowości oraz w § 6 i § 8 *Instrukcji*. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *w opisie dotyczącym weryfikacji pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym, zatwierdzenia do wypłaty, omyłkowo wpisano błędną datę.*

(akta kontroli str. 1050, 1057, 1171-1172)

Faktury VAT nr 1237/02/2018, 1238/02/2018, 1239/02/2018, 1240/02/2018, 1242/02/2018 zostały wprowadzone do systemu księgowego pod numerami 1237/02/2019, 1238/02/2019, 1239/02/2019, 1240/02/2019, 1242/02/2019. Ww. faktury zostały wystawione 16 lutego 2018 r., natomiast do systemu księgowego zostały wprowadzone z datą wystawienia 1 marca 2018 r. Na żadnej w ww. faktur nie odnotowano terminu wpływu do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby, wskazanego w *Instrukcji obiegu*

⁸⁷ Nr 01/04/2020 z dnia 1 kwietnia 2020 r.

⁸⁸ W tym dokumentów finansowo-księgowych.

⁸⁹ Wprowadzonej w życie treścią Zarządzenia nr 2/2010 Dyrektora Izby Rolniczej w Opolu z dnia 27 września 2010 r. Dalej: *Instrukcja obiegu korespondencji*.

korrespondencji. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że omyłkowo do systemu w numerach faktur wprowadzono rok 2019, natomiast brak pieczętki z datą wpływu wynika z faktu, że koordynatora podał fakturę bezpośrednio do księgowości, pomijając datowanie dokumentu w sekretariacie.

(akta kontroli str. 1120, 1129, 1186-1190)

Faktury VAT nr: a/ PAKTF/P/2018/08/0002 z dnia 1 sierpnia 2018 r. – opłata za bilety lotnicze w kwocie 336,18 zł; b/ PAKU/P/2018/08/0001 z 1 sierpnia 2018 r. – polisa ubezpieczeniowa na kwotę 121,80 zł, zostały wprowadzone do systemu księgowego dwukrotnie, tj. w miesiącach sierpniu i listopadzie 2018 r. Powyższy błąd został skorygowany dopiero w styczniu 2021 r., tj. po ponad dwóch latach od powstania nieprawidłowości. W przypadkach ww. faktur, pomimo że zostały opłacone w sierpniu 2018 r., na dekreтах księgowych podano, jako termin ujęcia wydatków w systemie księgowym datę 2 listopada 2018 r. Na fakturach nie odnotowano terminu wpływu do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby, wskazanego w Instrukcji obiegu korespondencji. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że faktury zostały opłacone w miesiącu sierpniu 2018 r., natomiast w miesiącu listopadzie 2018 r. koordynator projektu unijnego ponownie przekazał faktury do księgowości. Ponieważ faktury w sierpniu nie zostały opisane, przedłożone w listopadzie faktury nie zawierały informacji o ich zaksięgowaniu, jednocześnie, system księgowy nie wychwycił, że faktury pod tymi numerami zostały wcześniej wprowadzone do systemu. Dopiero przy rozliczaniu projektu z koordynatorem w styczniu 2021 r. ww. pozycje zostały wyksięgowane.

(akta kontroli str. 1120, 1132, 1191-1196)

W przypadku faktury VAT nr 701/P/01/2018 z 25 stycznia 2018 r. na kwotę 130,00 zł, na pieczętce z datą wpływu faktury do biura Izby, a także na dekretacji księgowej z terminem ujęcia faktury w systemie księgowym, widnieje data 16 stycznia 2018 r., tj. termin o 9 dni wcześniejszy niż data wystawienia faktury. Podobnie, w pozycjach sprawdzono, zatwierdzono i zaakceptowano do wypłaty, wpisano datę 16 stycznia 2018 r. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że na fakturze omyłkowo wpisano datę wpływu 16 stycznia 2018 r., która jest datą wpływu faktury proforma do tej faktury i z tą datą zaakceptowaną do wypłaty. Zapłacono za fakturę proforma, a omyłkowo zatwierdzona do wypłaty faktura nr 701/P/01/2018 nie została opłacona. Dyrektor Biura Izby oświadczyła, że fakt, iż faktura została wpisana przez pracownika sekretariatu do książki korespondencyjnej pod tym samym numerem ewidencyjnym i datą wpływu, co faktura proforma, wynika z polecenia p.o. Głównej Księgowej wydanego ww. pracownikowi. Dyrektor Biura Izby oświadczyła również, że nie została poinformowana o tym fakcie przez p.o. Głównej Księgowej i nie są znane jej przyczyny takiego działania.

(akta kontroli str. 1120, 1132, 113, 1197-1200)

Na opisie do faktury nr 2018/359 z 15 marca 2018 r., na kwotę 40,50 EUR, wskazano, że jest to faktura z roku 2017, na fakturze nie odnotowano terminu wpływu do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby, wskazanego w Instrukcji obiegu korespondencji. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że koordynator projektu wpisał błędną datę, a brak pieczętki wynika z faktu, że koordynator podał fakturę bezpośrednio do księgowości, pomijając datowanie dokumentu w sekretariacie. Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że to do obowiązków p.o. Głównej Księgowej należał wymóg zarejestrowania dowodu księgowego zgodnie z obowiązującą Instrukcją obiegu dokumentów.

(akta kontroli str. 1119, 1131, 1201)

Na opisie do faktury VAT nr 6911 z 15 lipca 2018 r. na kwotę 9 161,00 CZK, wskazano, jako formę zapłaty gotówkę, pomimo że została opłacona kartą kredytową, na fakturze odnotowano terminu wpływu do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby, wskazanego w *Instrukcji obiegu korespondencji*. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że koordynator wpisał błędnie formę zapłaty za fakturę, a *brak pieczętki wynika z faktu, że koordynator podał fakturę bezpośrednio do księgowości, pomijając datowanie dokumentu w sekretariacie.*

(akta kontroli str. 1119, 1131, 1202-1203)

Faktura VAT nr FI/2018/01/00132 z 20 lutego 2018 r. do faktury proforma nr FI_/2018/01/00207 z 4 stycznia 2018 r. na kwotę 240,00 zł. Na fakturze FI/2018/01/00132 z 20 lutego 2018 r. w dekrecie księgowym wskazano datę ujęcia faktury w systemie księgowym na dzień 20 lutego 2018 r. oraz wskazano datę weryfikacji pod względem merytorycznym, księgowo-finansowym, a także datę akceptacji do wypłaty na dzień 20 lutego 2018 r., pomimo że za fakturę zapłacono już w dniu 4 stycznia 2018 r. Fakturę FI/2018/01/00132 wprowadzono do systemu księgowego z błędnym numerem faktury. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *fakturę omyłkowo ujęto w dekretacji, wskazując datę faktury proforma, wcześniej zapłaconej w styczniu 2018 r. W systemie w numerze faktury pominięto zapis FI. Zapłacono za fakturę proformę, a omyłkowo zatwierdzono do wypłaty faktura FI/2018/01/00132 nie została zapłacona.*

(akta kontroli str. 1120, 1133, 1204-1206)

Faktura VAT nr 248/P/01/2019 z 11 stycznia 2019 r. na kwotę 140,00 zł, do faktury proforma ZK 874/PRO/12/2018 z 6 grudnia 2018 r. Na fakturze VAT nr 248/P/01/2019, wskazano, jako datę wpływu do biura Izby Rolniczej w Opolu 9 stycznia 2019 r., tj. datę przed wystawieniem ww. faktury. Pomimo wskazania na fakturze, w dekrecie księgowym, daty ujęcia faktury w systemie księgowym na 9 stycznia 2019 r., data księgowania to 11 stycznia 2019 r. Za fakturę zapłacono w dniu 11 stycznia 2019 r., pomimo że na fakturze wskazano datę weryfikacji pod względem merytorycznym, księgowo-finansowym, a także datę akceptacji do wypłaty na 17 stycznia 2019 r. Zaakceptowano też do wypłaty fakturę VAT nr 248/P/01/2019, mimo że z potwierdzenia wykonania operacji bankowej wynikało, że Izba zapłaciła za fakturę proforma ZK 874/PRO/12/2018 z 6 grudnia 2018 r. kwotę 140,00 zł w dniu 11 stycznia 2019 r. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *na fakturze nr 248/P/01/2019 omyłkowo wbito datę wpływu faktury proformy, z uwagi na inne obowiązki zaksięgowano pod datą 11 stycznia 2019 r., pomimo że dekretacja wskazuje datę 9 stycznia 2019 r. Omyłkowo pod złą datą wypełniono informację o sprawdzeniu faktury nr 248/P/01/2019 pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym w dniu 17 stycznia 2019 r. Zapłacono za fakturę proformę, a omyłkowo zatwierdzono do wypłaty fakturę nr 248/P/01/2019. Za fakturę nr 248/P/01/2019 nie zapłacono. Dyrektor Biura Izby oświadczyła, że fakt, iż faktura została wpisana przez pracownika sekretariatu do książki korespondencyjnej pod tym samym numerem ewidencyjnym i datą wpływu, co faktura proforma, wynika z polecenia p.o. Głównej Księgowej wydanego ww. pracownikowi. Dyrektor Biura Izby oświadczyła również, że nie została poinformowana o tym fakcie przez p.o. Głównej Księgowej i nie są znane jej przyczyny takiego działania.*

(akta kontroli str. 1121, 1127, 1134, 1207-1211)

Faktura VAT nr CS/27/12/2018 z 20 grudnia 2018 r. na kwotę 381,30 zł, została ujęta w systemie księgowym, jako faktura wystawiona w dniu 3 stycznia 2019 r. Podobnie w przypadku faktur VAT nr FA/133/01/2019 z 1 stycznia 2019 r. oraz nr 1/2019/IR z 31 stycznia 2019 r., data wystawienia faktury na dokumencie

księgowym jest niezgodna z datą wprowadzoną do systemu księgowego. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *omyłkowo wprowadzono błędne daty.*

(akta kontroli str. 1121, 1133, 1212-1213, 1226-1228)

Faktura VAT nr 54112 z 12 maja 2019 r. na kwotę 1147,16 lei, pomimo wskazania na dekrecie księgowym, jako daty ujęcia faktury w systemie księgowym dnia 12 maja 2019 r., dokument zaksięgowano z datą 31 maja 2019 r. Na fakturze brak było adnotacji z datą wpływu do biura Izby. Na dekrecie księgowym wskazano, jako datę ujęcia dokumentu w systemie księgowym 12 maja 2019 r., pomimo że dokument sprawdzono pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym oraz zaakceptowano do wypłaty dopiero 20 maja 2019 r. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *pomyłkowo zaksięgowano w systemie z datą 31 maja 2019 r. Brak adnotacji wpływu do Biura Izby wynika z faktu, że koordynatora projektu unijnego pominął datowanie dokumentu w sekretariacie, uważając, że opis i data przez niego wpisane są wystarczające.*

(akta kontroli str. 1121, 1133 1218-1219)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Objęte próbą kontrolą faktury oraz rachunki z 2018 r., nie zostały sprawdzone pod względem formalnym i rachunkowym, pomimo takiego obowiązku wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości oraz z § 6 *Instrukcji*. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *podpis został złożony w pozycji zatwierdzającego wydatek przez głównego księgowego, co uważałam za wystarczające. Podjęto prace zmierzające do zaktualizowania Instrukcji oraz wzoru pieczętki.*

(akta kontroli str. 1001, 1049, 1055)

2. Na żadnym z dowodów księgowych⁹⁰, przy stwierdzeniu zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych, nie wskazano miesiąca ujęcia dowodu w księgach rachunkowych, pomimo takiego wymogu wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości oraz z § 10 ust. 4 pkt 5 *Instrukcji*. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *na używanej pieczętce dekretującej nie występuje pozycja do wpisu daty, pozycja z datą występuje na pieczętce sprawdzono pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym, zatwierdzającym do wypłaty z podpisem głównego księgowego, co uważałam za wystarczające. Podjęto prace zmierzające do zaktualizowania Instrukcji oraz wzoru pieczętki.*

NIK wskazuje, że data na ww. pieczętce odnosi się do dnia, w którym dokonano sprawdzenia faktury pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym oraz zatwierdzono ją do wypłaty, a nie do wskazania miesiąca, w którym dowód księgowy ma zostać ujęty w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 1003, 1049, 1055)

3. Na fakturze Nr PAKC/P/2018/08/002 z dnia 1 sierpnia 2018 r. za zakup biletów lotniczych na kwotę 4 020,09 zł nie zamieszczono stwierdzenia, że faktura została sprawdzona pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym oraz zaakceptowana do zapłaty, wbrew obowiązkom wskazanym w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości oraz w § 6 *Instrukcji*. Przy dekrecie księgowym nie wskazano też miesiąca ujęcia dowodu księgowego w księgach rachunkowych, co stanowi naruszenie obowiązków wynikających z art. 21 ust. 1 pkt 6 oraz art. 22 ust. 3 ustawy o rachunkowości oraz z 6 i § 8 *Instrukcji*. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *pieczętka wraz z podpisami znajduje się w załączniku wraz z opisem i podpisem koordynatora projektu unijnego, dołączonym do biletów lotniczych i nie*

⁹⁰ Dotyczy wszystkich dokumentów księgowych za 2018 rok przekazanych kontrolerowi NIK w ramach próby kontrolnej.

były podpięte do faktury. Na dostarczonym opisie do faktury brak było pieczętki z informacją o sprawdzeniu faktury pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym oraz o akceptacji do zapłaty. Z przedłożonej kontrolerowi NIK dokumentacji wynikało, że tego typu pieczętka znajdowała się na osobnym opisie kart pokładowych, a nie na opisie faktury za zakupione bilety. Z opisu załącznika do faktury i do kart pokładowych, stanowiących element projektu unijnego⁹¹, wynikało też, że dotyczą okresu do 12 do 16 listopada 2018 r., gdy z treści samej faktury PAKC/P/2018/08/002 oraz treści kart pokładowych wynika, że przelot samolotem miał miejsce w dniach 11 i 17 listopada 2018 r., tj. w okresie poza wskazanym w opisach do faktury i kart pokładowych. Faktura PAKC/P/2018/08/002 została wprowadzona do systemu księgowego dwukrotnie, tj. w miesiącach sierpniu i listopadzie 2018 r. Powyższy błąd został skorygowany dopiero w styczniu 2021 r., tj. po ponad dwóch latach od powstania nieprawidłowości. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że faktura została opłacona w miesiącu sierpniu 2018 r., natomiast w miesiącu listopadzie 2018 r. koordynator projektu unijnego ponownie przekazał fakturę do księgowości. Ponieważ faktura w sierpniu nie została opisana, przedłożona w listopadzie faktura nie zawierała informacji o jej zaksięgowaniu, jednocześnie, system księgowy nie wychwycił, że faktura pod tym numerem została wcześniej wprowadzona do systemu. Dopiero przy rozliczaniu projektu z koordynatorem w styczniu 2021 r. ww. pozycja została wyksięgowana.

(akta kontroli str. 1001, 1049, 1056, 1132, 1151-1155)

4. Na fakturze Nr 2018/12/FVS/088 z dnia 31 grudnia 2018 r. za emisję audycji radiowej o tematyce rolniczej na kwotę 3 690 zł brak przy dekrete księgowym wskazania miesiąca oraz podpisu Głównego Księgowego, co stanowi naruszenie obowiązku wskazanego w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości oraz w § 6 Instrukcji. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że podpis i data znajdują się na pieczętce w pozycji sprawdzono pod względem formalnym i rachunkowym oraz zatwierdzono do wypłaty, co uznałam za wystarczające.

(akta kontroli str. 1001, 1049, 1056, 1156-1157)

5. Na fakturze nr 03/02/2019 z 27 lutego 2019 r. na kwotę 250,00 EUR, nie wskazano w dekrete księgowym miesiąca ujęcia dowodu księgowego w księgach rachunkowych, brak również podpisu p.o. Głównej Księgowej, co stanowiło naruszenie obowiązków wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt 6 oraz art. 22 ust. 3 ustawy o rachunkowości oraz w § 6 i § 8 Instrukcji. Na fakturze nie odnotowano też daty wpływu faktury do biura Izby, co stanowi naruszenie obowiązku rejestracji korespondencji wpływającej do Izby, wskazanego w Instrukcji. Na fakturze, w pozycji zatwierdzono do wypłaty, nie wskazano ponadto daty zatwierdzenia do wypłaty. Dyspozycja nadania przekazu w obrocie dewizowym za ww. fakturę, została przez Izbę zlecona 18 marca 2019 r., tj. trzy dni po dacie zapłaty wskazanym na fakturze. Prezes Izby wyjaśnił, że brak daty i podpisu p.o. Głównej Księgowej na dekrete księgowym wynika z oczywistego przeoczenia p.o. Głównej Księgowej. Dyspozycja nadania złożona została nie elektronicznie, a odręcznie pisany wnioskiem, który musiał być podpisany przez wszystkie osoby upoważnione, co przedłużyło termin realizacji. Izba nie poniosła z tego tytułu dodatkowych kosztów.

(akta kontroli str. 1057, 1214-1217)

⁹¹ Projekt partnerski „Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, nr umowy o dofinansowanie projektu: 2017-1-CZ01-KA202-035552.

6. Izba opłaciła z środków własnych grzywnę w kwocie 500 zł wynikającą z mandatu karnego⁹² wystawionego osobie fizycznej⁹³ przez Główny Inspektorat Transportu Drogowego w Warszawie, za niewskazanie kierującego samochodem służbowym Izby 12 maja 2019 r.⁹⁴, pomimo faktu, że ww. wydatek nie był związany z działalnością operacyjną Izby. Z karty drogowej dla ww. pojazdu wynikało, że 12 maja 2019 r. dysponentem samochodem służbowego był Były Prezes Izby. Wyjaśnił on, że *Zarząd Izby wielokrotnie (w pełnym składzie osobowym) przemieszczał się na różne spotkania, praktykując zamienne prowadzenie pojazdem, co spowodowało trudność w ustaleniu, kto w danym momencie kierował pojazdem. W związku z powyższym Izba, jako właściciel pojazdu, zapłaciła za wystawiony mandat karny.* Były Prezes Izby wyjaśnił również, że *wszelkie wypłaty z konta izbowego nie są zatwierdzane jednoosobowo, a ustawa o izbach rolniczych określa kompetencje poszczególnych organów izb rolniczych.*

Z dokumentacji przedstawionej kontrolerowi NIK wynikało, że zapłatę grzywny zatwierdzili do wypłaty Były Prezes Izby oraz p.o. Głównej Księgowej. Grzywna za mandat za mandat karny⁹⁵ została uiszczona⁹⁶, pomimo że na pieczęcie w pozycji zatwierdzono do wypłaty nie podano daty, na dekrete księgowym nie wskazano miesiąca ujęcia dowodu w księgach rachunkowych. P.o. Głównej Księgowej wyjaśniła, że *mandat karny został zatwierdzony i podpisany przez byłego Prezesa Izby i na jego polecenie służbowe wypłaciłam ze środków budżetowych Izby wymaganą kwotę 500,00 zł. Podczas kontroli NIK wystawiłam notę obciążeniową na byłego Prezesa Izby na kwotę 500,00 zł.*

Były Prezes Izby wyjaśnił, że zdecydował się na opłacenie ww. noty księgowej.

(akta kontroli str. 1220-1225, 1229, 1133, 1224)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że w świetle art. 57 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń⁹⁷ niedopuszczalne jest uiszczenie grzywny przez podmiot, który dla ukaranego nie jest osobą najbliższą⁹⁸ a działanie takie podlega karze aresztu lub grzywny przy czym okres karalności tego wykroczenia już minął.

W wyniku ustaleń kontroli NIK w zakresie księgowo-finansowym, Prezes Izby, jeszcze w trakcie kontroli oświadczył, że w ramach zwiększenia nadzoru na działaniami p.o. Głównej Księgowej, zobowiązuje się raz w miesiącu skontrolować 10% dokumentacji księgowo-finansowej. P.o. Głównej Księgowej oświadczyła natomiast, że w trakcie trwania kontroli NIK uzupełniła braki w dokumentacji finansowo-księgowej. Ponadto Zarząd Izby wydał uchwałę nr 684/2021 z dnia 7 czerwca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia Instrukcji Kontroli Dokumentów Finansowo-Księgowych Izby, mającą uaktualnić obiekt dokumentów księgowych oraz wzmocnić nadzór nad pracą p.o. Głównej Księgowej.

(akta kontroli str. 1135-1136, 1141-1148)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia gospodarkę finansową Izby. W okresie objętym kontrolą w Izbie wprowadzano do ksiąg rachunkowych dowody księgowe z licznymi błędami. Pomimo tego, że nie spełniały one wymogów wynikających z obowiązujących przepisów, stanowiły podstawę do ponoszenia przez Izbę

⁹² Z dnia 15 lipca 2019 r.

⁹³ Były Prezes Izby.

⁹⁴ Dotyczy zdarzenia drogowego zarejestrowanego w dniu 12 maja 2019 r. w lokalizacji Lubliniec, pojazd o nr rej. OP9250F.

⁹⁵ Z dnia 15 lipca 2019 r.

⁹⁶ W dniu 30 lipca 2019 r.

⁹⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 281, ze zm.

⁹⁸ Zgodnie z definicją osoby najbliższej, określoną w art. 47 § 3 ustawy Kodeks wykroczeń, jest nią małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

wydatków. Stwierdzono też przypadek wydatkowania przez Izbę środków finansowych na pokrycie kosztu mandatu karnego, wystawionego na osobę fizyczną.

Ponadto, w latach 2018-2020, w Izbie obowiązywała Instrukcja obiegu i kontroli dokumentów księgowych, w której jako podstawę prawną zasad kwalifikacji oraz amortyzacji majątku trwałego wskazano przepis prawny, uchylony na dziewięć lat przed jej powstaniem.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z podjętymi przez Prezesa Izby oraz Zarząd Izby licznymi działaniami naprawczymi, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 12 lipca 2021 r.

Kontroler
Wojciech Jarzyna
specjalista kontroli państwowej


.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor


DYREKTOR
.....
Delegatura NIK w Opolu
.....
podpis
Iwona Zyman